

ΒΙΒΛΙΑ, δειλά είχε προβάλλει εις τὰ ἡμερολόγια καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας, ἓνα ὄνομα παράξενον, ἀγνωστον, ἀλλὰ μ' ὅλα ταῦτα ἁρμονικόν, λεπτόν, ἀσύννηθες, ὄνομα τὸ ὁποῖον θὰ ὑπέθετε κανεὶς κατεσκευασμένον ἐπίτηδες διὰ τὴν περίστασιν καὶ διὰ τὸ πρᾶγμα ἀπὸ μίαν καλαισθητὴν γυναῖκα, ἀκριβῶς ὅπως κάμνουν οἱ Ἴταλοὶ ἠθοποιοὶ οἱ ὁποῖοι τὰ ἄκομψα καὶ βαρέα ὀνόματά των τὰ μεταβάλλουν εἰς εὐχηὰ καὶ ἁρμονικὰ διὰ τὴν σκηνήν.

✱ ΜΑΡΙΑ ΠΙΠΙΖΑ ✱

Τὰ δύο τρία πρῶτα τῆς ποιήματα ἐδικαίουν προσδοκίας. Δὲν ἦτον ἡ δειλὴ καὶ πλήρης ἐπιφυλάξεων ποιήτρια τῆς φύσεως τῆς ἀορίστου καὶ ἀκινδύνου. Ἡ δεσποινὴ Πίπιζα ἤθελε νὰ ψάλλῃ τὸν ἔρωτα καὶ ἤθελε νὰ τὸν ψάλλῃ δι' ἀναιμιῶν καὶ θρηνώδη, μὲ τὸ παράπονον τοῦ Μιλδουᾶ καὶ τῆς Μαρίας Γ'αλύ.

Καὶ ἂν ἔλεγε κατὶ τὸ ὄνομα — διότι ὠρισμένως κατὶ ἔλεγε τὸ παράδοξον ἐκαίνο ὄνομα Πίπιζα, τὸ ὄνομα μᾶλλον ὄργανον παρὰ ἄνθρωπον, τὸ ἦρᾶν εἰς τὰ ὠτα ὅπως ὁ πρωτογενῆς ἦχος τοῦ ἀγροτικοῦ αὐλοῦ — καὶ ἂν ἔλεγε λοιπὸν κατὶ τὸ ὄνομα ἐκαίνο, ἔλεγον κατὶ περισσότερο, οἱ στίχοι τοῦς ὁποῖους ὑπέγραφε.

Οἱ κριτικοὶ οἰκονοσκοποὶ τῶν ἀνατελλόντων φιλολογικῶν τάλαντων ὠσφράνθησαν κατὶ τὸ ὁποῖον ὠμοίως πρὸς ὑπέσχεσαν, μακρυνὴν ὅμως καὶ ἀόριστον. — Θὰ γίνῃ κατὶ!

Συνήθως αὐταὶ αἱ μαντεῖαι ὅπως ἄλλως τε εἶναι αἱ μαντεῖαι τοῦ κόσμου, διαφεύδονται πανηγυρικῶς ἐκ τῶν μετέπειτα. Ὁ ποιητὴς ὁ ὁποῖος εἰς τὰ πρῶτα τοῦ βήματα ὑπόσχεται ἔκτακτον πρωτοτυπίαν, συνήθως κατανατᾶ νὰ δρέπῃ ἔπειτα τὰ κοινότερα ἄνθη τοῦ ποιητικοῦ ἀσφραδελῶνος. Κάπατε μάλιστα τὸ τάλαντον σταματᾶ εἰς τὴν πρώτην ὑπόσχεσιν καὶ ἀλλοίμονον τότε εἰς τὸν ταλαντοῦγον, τοῦ ὁποῖου ἡ ποιητικὴ ζωὴ ἠνοίχθη εἰς ὄρζοντα ἐλπίδων καὶ πάθων.

Ἡ δεσποινὴ Πίπιζα ὑπέσχετο πολλὰ εἰς τὴν ἀρχήν.

Ἦθελε νὰ τὸν ὑμνήσῃ ἐν ὄλῃ τοῦ τῆς δυνάμει, μὲ τὴν περιπάθειαν τῆς Σαπφούς καὶ τὰς φλόγας τῆς ἀρχαίας ἀνθολογίας.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα βεβαίως δὲν εἶναι οὔτε εὐκόλον, οὔτε σύνηθες, καὶ οἱ κριτικοὶ ἢ ἀπλῶς οἱ διαβάζοντες, ἤρχισαν νὰ κινοῦν τὴν κεφαλὴν μετὰ δυσπιστίας.

Ἐφαίνοντο τώρα αἱ ἐλπίδες κατεδικασμέναι καὶ αἱ προσδοκίαι παράτολμοι.

Ἄλλ' ἡ δεσποινὴ Πίπιζα εἰργάζετο.

Ἐξηκολούθουν αἱ πρῶται δημοσιεύσεις ποιημάτων κατασπειρομένων ἀπὸ ἓνα ὠραῖον στίχον, ἀπὸ μίαν ἁρμονικὴν φράσιν, ἀπὸ μίαν διαυγῆ ἰδέαν.

Καὶ ἐξηκολούθει συγχρόνως ἡ ἐξέλιξις, μία ἤρεμος καὶ ἀβίαστος ἐξέλιξις πρὸς τὸ καλλίτερον, μίαν διάπλασιν τεχνικωτέραν τοῦ στίχου, μίαν εὐφροσύνην τοῦ διογατεθέντος τὸ πάθος, μίαν ἀποκάθαρσιν προῖουσα τοῦ φακοῦ, διὰ τοῦ ὁποῖου ἤθελε πρὸ αὐτῆς νὰ βλέπῃ παρελαύνουσαν τὴν ζωὴν.

Διότι ἡ δεσποινὴ Πίπιζα, ἂν ἦναι ῥομαντικὴ κατὰ τὴν συνήθη ἐκδοχὴν τῆς λέξεως, ἔχει ὅμως καὶ πολλὴν πραγματικότητα, πολλὴν ἀλήθειαν εἰς τὴν ποιήσιν καὶ εἰς τὰς ἰδέας τῆς.

Τὸ αἰσθημα τὸ ὁποῖον ψάλλει δὲν τονίζεται εἰς συγχροδίαν ὑφέσεων καὶ διέσεων, μεταβάλλουσαν τὴν ἀρχικὴν κλίμακα τῆς ἀληθείας.

Τὸ αἰσθημα τῆς ἀπλοῦται εἰς τὴν ἀπλὴν ἀλλὰ φυσικωτέραν κλίμακα, τὴν ἄνευ περιτεχνημάτων, τὴν πηγάζουσαν ὅμως ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐξικνουμένην πρὸς τὴν ἀλήθειαν.

Κάποιος κριτικὸς εἶπεν ὅτι αἱ γυναῖκες παραδόξως εἰς τὰς ἐκφράσεις των καὶ αὐτὰς τὰς ἐμπεύρους ἀκόμη εἶναι πεζαί. Πραγματικῶς δὲ ὅ,τι γλυκὺ καὶ περιπαθὲς ἔφαλλεν ἔως τώρα ἡ μεῦσα ἄρβενος τρουβαδούρου, δὲν κατώρθωσε νὰ τὸ φθάσῃ ἀκόμη καμμία Σαπφώ.

Ὅ,τι ὅμως ἀποτελεῖ τὴν ἀπόλειπν τῶν πολλῶν, ἀποτελεῖ ἀκριβῶς τὸ κέρδος τῆς δεσποινίδος Πίπιζα. Ἡ τέχνη δὲν τὴν παραπλανᾷ καὶ ἡ ἀλήθεια τὴν ἐλκύει μὲ ὄλον τὸ ἀρχέγονον κάλλος τῆς.

Τὰς εἰκόνας τῆς δὲν τὰς ἀναζητεῖ εἰς τὰς συνήθεις μεταφορὰς τῶν ποιητῶν, τὰς ὁποίας κατέστησεν ἀνουσίας ἡ γρηῃσις. Ἡ ζωὴ εἶναι ἄνευ μεταφορῶν καὶ παρομοιώσεων, Κλονδαῖκ ἀπὸ τὸ ὁποῖον δύναται ν' ἀντλήσῃ κανεὶς χρυσὸν ἀπεφθον, ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τὴν πίστιν καὶ τὸ τάλαντον.

Καὶ τὰ δύο τὰ ἔχει ἡ δεσποινὴ Πίπιζα.

Ἡ πίστις τῆς ἐξεδηλώθη εἰς μίαν ἀκόμη περίστασιν.

Ἐπῆλθον ἡμέραι δοκιμασιῶν διὰ τὴν πατρίδα καὶ ὁ ἐχθρὸς ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τῆς Θεσσαλίας.

Ἡ δεσποινὴ Πίπιζα εἶναι Θεσσαλὴ καὶ ὁ πόνος κάθε Ἑλληνίδος ἐδιπλασιάσθη εἰς τὴν ἰδικὴν τῆς καρδίαν.

Καὶ ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς μετ' ἀπαρίας εἶδε τοὺς ἐθνικοὺς ψάλτας σιγήσαντας καὶ ματαίως ἀνεζήτει ἓνα Τυρταῖον ὁ ὁποῖος νὰ ἐνθουσιάσῃ τὰ πλήθη καὶ ν' ἀνυψώσῃ τὸ καταπεπτωκὸς φρόνημα, μὲ ἄλλην τόσην ἀπορίαν ἤκουσε μίαν ἡμέραν τὴν συμπαθεῖ φωνὴν τῆς κόρης, κλαιούσης τ' ἀτυχήματα τῆς πατρίδος καὶ προαγγελούσης μίαν καλλιτέραν ἡμέραν.

Ὅταν ἡ δύναμις πρὸς ὀρθῶν ἐξέλιπεν ἀπὸ τοὺς ἄνδρας, καὶ ἐθραύσθη ἡ λύρα τῶν ποιητῶν καὶ ἡ ἐλπίς ἀκόμη εἶγεν ἀποπτῆ ἀπὸ τὸ κιβώριον τῆς Πανδώρας, μίαν κόρη ἤρπασε τὴν λύραν καὶ ἐτόνισε τὸ μέρος τοῦ θρήνου καὶ συνηρμολόγησε τὴν φράσιν τοῦ θάρρους καὶ τῆς προσδοκίας.

Τὰ πολεμικὰ τῆς τραγοῦδια, εἰς τὰ ὁποία τὸ πάθος ἐκχειλίζει καὶ ἡ ἐλπίς

πετά ως εὐμορφή χρυσάλλης, ἔτυγον τότε ἐκτάκτου ὑποδοχῆς εἰς τὸν πόλεμον, ὁ ὁποῖος ἠμαύρωσε τὴν δόξαν τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐπεσκίασε τὴν φήμην ἀτιμῆτων ὄπλων. Μία εὐθραυστος κόρη μὲ ὀλίγους στίχους προσέδιδε τώρα νέαν μορφήν, καὶ συνέκλαιεν ὁ εὐαίσθητος κόσμος μαζί της καὶ συνήλιπιζεν ὁ θαρραλέος μὲ αὐτήν.

* Ἄν αὐτὸ δὲν ἦναι τὸ κατόρθωμα τοῦ ποιητοῦ, τότε εἰς τί ἄλλο θὰ ἐγχερί-
μμευεν ἡ ἁρμονία τῶν λέξεων καὶ ἡ σύζευξις τῶν ὁμοιοκαταληξιῶν;

* Ἄν ἔλειπεν ἀπὸ τῆν ποιῆσιν τῆς δεσποινίδος *Πίπιζα* ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ πάθος, ποῖος θὰ ἔτεινεν οὖς πρόθυμον εἰς τὸν θρήνον μιᾶς κόρης ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν τὸ ἔθνος ὁλόκληρον ἐθρήνει τὸν θάνατον τῶν ἐλπίδων καὶ τὴν αὐτοκτονίαν τῶν γοητειῶν;

* Ἦδη ἡ δεσποινὶς *Πίπιζα* προχωρεῖ πρὸς τὴν ἐξέλιξιν της ἀσφαλῶς καὶ σταθερῶς.

* Ἀπὸ τὰ πρῶτα της δειλὰ ποιήματα ἕως τοὺς νέους καὶ ὄλως ἀνεκδότους ὠραίους στίχους τοὺς ὁποῖους δημοσιεύει κατὰ προτίμησιν ἐκλεκτικὴν κατωτέρω ἡ «*Ποικίλη Στοά*», ἡ διαφορὰ εἶναι καταφανής.

* Τῆς δεσποινίδος *Πίπιζα* τὸ παρὸν εἶναι ἐξησφαλισμένον.

Εἶναι μάλιστα εὐτυχῆς εἰς τὸν ἀγῶνα εἰς τὸν ὁποῖον κατῆλθεν.

Ἐἴτερον ἀνοικτὸν τὸν δρόμον καὶ αἱ ἀντιδράσεις δὲν παρεβλήθησαν πρὸς τὴν ψυχράν.

Διότι βεβαίως θὰ τὴν ἐψύχραναν αἱ ἀντιδράσεις. Κόρη λεπτὴ καὶ ἀθρᾶ, ὅπως εἶναι, θὰ ἐκλινεν εἰς τὴν πνοὴν τῆς ἀπογοητεύσεως, ἂν παρουσιάζετο πρὸ αὐτῆς ἡ ἀπογοητεύσις ὑπὸ μιᾶν οἰανδήποτε μορφήν.

Ἐὐτυχῶς τὸ φῶλον φαίνεται προὐκάλεσε τὴν προσοχὴν καὶ τὴν μέριμναν καὶ τὸ τάλαντον ἐκκολλάπτεται κανονικῶς καὶ ἡρέμα. Ἡ γαλήνη ἀπλοῦται γύρω της καὶ εἰς τὴν ψυχὴν της.

Τὸ ἀπαδεικνύει ἄλλως τε ἡ μορφή της. Κυττάξετε τὴν καλά. Εἶναι μορφή ποιητριάς. Τὸ ὄλον της ὄνειροπολεῖ. Ζοῦν ὅμως οἱ ὀφθαλμοὶ της. Ἐνῶ εἰς τὴν φουσιγνωμίαν της ἐπιχύνεται κάτι ἀπὸ τὴν ὄνειρώδη ὑπαρξίν τῶν ποιητῶν τῆς βέμβης καὶ τοῦ φανταστικοῦ βίου, εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς της ἀστραποβολεῖ ἡ πραγματικὴ καὶ ἀληθινὴ ζωή.

Ἡ ζωή!

Αὐτὴν ὅς ψάλλει ἡ δεσποινὶς *Πίπιζα*. Ὁ κατὰ συνθήκην βίος τῶν ποιητῶν καὶ τῶν μυθιστοριογράφων ἀφίνει πλέον ψυχρὸς τοὺς ἀκροατάς. Ἐσυνηθίσασμεν ν' ἀκούωμεν γύρω μας τὴν ἰδίαν ποιητικὴν γλῶσσαν, ν' ἀκούωμεν τὰ ἴδια ἀντικείμενα ψαλλόμενα, νὰ βλέπωμεν τὴν αὐτὴν τάξιν ἀκρίβειων καὶ τὸν αἰώνιον συνειρμὸν τῶν ἰδεῶν.

Ποῖος θὰ μᾶς ψάλλῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ ἔρωτος καὶ τὴν πραγματικότητά της ψυχῆς καὶ τὸ φυσικὸν τῶν αἰσθημάτων;

Εἰς ἐκεῖνον τὸ γέρας.

Καὶ — ἄς μᾶς ἐπιτραπῇ αὐτὴ ἡ πεποιθῆσις — τὸ γέρας αὐτὸ θὰ ἔλθῃ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἀνήκερ εἰς τὴν δεσποινίδα *Πίπιζα*.

Ἡ ἰδέα καὶ τὸ πάθος καὶ ὁ στίχος τῶν ποιημάτων της αὐτὸ λέγουσιν.

Ἡ ζωὴ παρουσιάζεται ὁλοφάνταστος εἰς τοὺς διαυγεῖς ὀφθαλμοὺς της.

* Ἄς τὴν ἀποτυπώσουν καὶ ὅς μᾶς τὴν παραδώσουν.

Θὰ ἦναι ἡ ἀληθινὴ ποιῆσις.

(* Ἐγγραφή κατὰ τὸν μῆνα Μάρτιον τοῦ 1900)

ΕΝΑ βράδν ποῦ ἦρθα στὸ πλευρὸ σου κλαμένη
Κ' ἦτον κάθε ματιὰ μου, φιλογερό, θαλωμένη,
Καὶ μᾶς φώτιζε μόνους θαμνωμένον καρτύλι,
Κάθε δάκρυ μου πῆρε τὸ λευκὸ σου μαντύλι.
Κι' ὄγκο μοῦ 'καρες 'μπρός στήν Εἰκόνα — θυμίσου —
Σὰν ἀγγέλου ἀγνή ν' ἀπομείν' ἡ ψυχὴ σου
Κι' ἂν ποτὲ μὲ ξεχάσῃς, τὸ θεοῦ μου τὸ δάκρυ
Μὲ πικρὸ βλογητὸ ἀπὸ ἄκρη ὡς ἄκρη
Νὰ φουσιώσῃ, ν' ἀπλώσῃ, νὰ γιγῆ μαθρο κῶμα,
Καὶ ν' ἀνοῖξῃ βαθειά, τῆς ζωῆς σου τὸ μνήμα!
Κ' ἡ στερογὴ σου πνοή, θταν φθάσῃ στὰ χεῖλη
Νὰ σβυστῇ φιλογερό στὸ λευκὸ σου μαντύλι!

Μπρός στήν ἴδια Εἰκόνα, μὲ ματιὰ θαλωμένη
Μιὰν ἐλπίδα θρηνώ, μιὰν ἐλπίδα χαμένη
Καὶ μιὰ χάρη ληθοῦν τὰ πικρὰ μου τὰ χεῖλη,
Τὸ θεοῦ μου τὸ δάκρυ, τὸ λευκὸ σου μαντύλι.
Σὰν ἀφρός νὰ χαθοῦν καὶ ὁ θεοῦ νὰ σβύσῃ
Ποῦν γὰρ 'μένα ποτὲ ἡ ψυχὴ σου ἀκαρῶση.

(Ἀθήναι, Ἰανουάριος 1900)

Θ Ε Λ Ω Ι

ΘΕΛΩ ψηλὰ νὰ πάω, ἐκεῖ, στ' ἀστέρια,
Μὲ φτέρουγες ἀγγέλου, μοναχὴ,
Θέλω ψηλὰ νὰ πάω, ἐκεῖ στ' ἀστέρια,
Ποῦ ἄλλη ναμμιὰ δὲ βροῖκεται ψυχὴ!...

Κ' ἐκεῖ ποῦ παίζουν ἡ χρυσὲς ἀχτίδες
Κι' ἄστρι μὲ ἄστρι σμύθουν σὲ φιλιὰ,
Μὲ τῆς ἀγάπης μου τὴ δύναμη νὰ στήσω,
Τὴν ὄνειροπλασμένη μας φωλιὰ!

(Φεβρουάριος 1900)

Σ. Α. Η. Σ. Ἄπαντα τ' ἀνωτέρω ἐξαίρετα ποιήματα, ὅτινα μετὰ πολλῆς προσοχῆς καὶ καλωσύνης, ἐξ ἰδιαζούσης ἐκτιμήσεως πρὸς τὴν «*Ποικίλην Στοά*», ἐχορήγησεν ἡμῖν ὁ εἰσιόλογος συνεργάτης, ἀπατελοῦσι τελείως ἀνεκδόστον σειρὰν νέων λαμπρῶν ἔργων τῆς χειριστάτης ποιητριάς τῶν «*Κρυσταλλιτῶν*».

ΤΟ ΛΕΥΚΟΚΡΙΝΟ I

ΕΙΠΑ σ' ένα λευκόκρινο μικρό,
Σὲ μιὰ γωνιὰ τῆς φράχτης φυτρωμένο,
— Λουλοῦδι μου μικροῦλι, δροσερό,
Λουλοῦδι μου ἀμήριστο καὶ ξένο,

Πές μου, γιατί ἐδῶ στὰ μακρινὰ
Ποῦ ἢ καλαμιὰ φυτρώνει καὶ τ' ἀγκάθει
Ξεφύτρωσες μικροῦλι μοταχό; —
Καὶ μοῦ 'πε — Ἡ ἀγάπη μου ἐχάθη! —

Καὶ ἔγυρε στὴ γῆ νὰ μαρτυρῇ
Καὶ ἔγυρε μαζὶ του τὸ κεφάλι
Καὶ εἶπα... — Λουλουδάκι μου λευκὸ
Τὸν πόνο μου λοιπὸν τὸν ἔχουν κι' ἄλλοι;

(Φεβρουάριος 1900)

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

ΘΑΜΠΩΝΕΙ τ' ἄστρο αὔρα μου, ... Καὶ τῆς ψυχῆς του ἔτακισε
Δὲν εἶν' ἀλλάγρα ἀνόμα Τῆς διάρρηξη τῆ σκέψη
Τῆς χαρμῆς τὸ ὄδινο Καὶ 'πές μου, 'πές μου αὔρα μου
Τὸ πουπουλένιο σιρόφιμα!... Ποιὰ σὲ 'δνειρὸ του βλέπει!!...

Κ' ἐγὼ ἀγρυπνῶ περίλυπη... Κι' ἂν ἴσως ἄλλης ὄνομα
Ὁ νοῦς μου παραδέρνει, Λέει ἢ καρδιά του ἀνόμα,
Φαντάσματα τρισκότεινα "Ἄν ψιθυρίζη γι' ἄλληγε,
Μέσ' στὴν ψυχὴ μου φέρνει!... Τ' ἀγγελικὸ του στόμα,

Πέταξε αὔρα, πέταξε... Γύρε καὶ χιῶδεψέ τους
Στὸ ἄσπρο προσκεφάλι, Κ' ἢ νύχτα πρὶν περάση
Ποῦ ξεκουράζει ξένοιαστα Τὸς λογισμοὺς του ἀκόρπισα
Τ' ὀλόγουρο κεφάλι, Στῆς ἐρημιές, στὰ δάση!...

Κι' ἄφες κρυφὰ τὸν ἴσκιό μου
Στὸ ἄσπρο προσκεφάλι,
Νὰ τοῦ χαϊδεύη μ' ἔρωτα
Τ' ὀλόγουρο κεφάλι.

(Μάρτιος 1900)

ΠΟΘΟΣ I

ΝΑ 'χα τὴ Δύναμη ποῦ χύνει Ποῦ τὸ γαλίξο κάνει κῆμα
Τὸ φῶς τ' ὀλόχρυσο στ' ἀστέρια, Σ' ἀφροὺς ὀλόλευκους νὰ σπάη
Νὰ 'χα τὴ Δύναμη ἐκείνη Καὶ τὴν ψυχὴ νὰ νοιώθῃ πόθους.
'Ἐδῶ... στ' ἀδύνατά μου χέρι, Καὶ νὰ πονῇ καὶ ν' ἀγαπάη,

Νὰ 'χα τὴ Δύναμη ποῦ χύνει Ὅτὲ νὰ γονάτιζα 'μικροστά σου,
Στὸν οὐρανὸ γαλίξο χρωμα Σκηπτορὸ σ' ἐσὲ νὰ Τῆ χαρίσω,
Καὶ τὸ γλυκὸ τραγοῦδι δίνει Καὶ στοῦ θριάμβου σου τὸ γέλιο
Στοῦ ἀηδανιοῦ τὸ λάλο στόμα, Ἐγὼ χαρούμενη νὰ σβῶσω!...

(Μάρτιος 1900)

ΓΙΑ ΣΕΝΑ...

ΜΙΑ 'μέρα ποῦ ἤμουρ ἀρρώστη πολὺ,
Μέσῳ στοῦ πυρετοῦ τῆ μαύρη ζάλη,
'Πρῶτες κ' ἐσιτάθηνες παρήμερα
Καὶ μ' ἔβλεπες γλωμῆ στοῦ προσκεφάλι.

Καὶ εἶπα λόγια, λόγια μυστικά
Ποῦ λέει ἢ καρδιά ἢ πονεμένη
Καὶ τὴν κρυμμένη ἐνοῦσες ἀρρώστια μου,
Κ' ἔκλαψες τὴ ζωὴ μου τὴ χαμένη!

Τώρα... γιατροῦτες μοῦ λένε οἱ γιατροί...
Κ' ἐγὼ γελῶ ποῦ ξέρω τὴν ἀλήθεια...
Γιατροῦτημα, γιατί ἢ κακιά ἀρρώστια μου,
'Εφρόλιος καὶ στὰ δικιά σου στήθια!!...

(Ἀπρίλιος 1900)

ΠΕΣ ΜΟΥ!...

ΠΕΣ ΜΟΥ γιατί σὸν ξένη μὲ κυτῆς;
Δὲν εἶμι' ἀγὼ ἐκείνη ποῦ ἀγαποῦσες,
'Ἐκείνη ποῦ ἐλάτρευες κρυφὰ,
'Ἐκείνη ποῦ κρυφὰ γλυκοφιλοῦσες;

Ἄλλοίμονο!... Θὲ νὰ ἔρθῃ μιὰ στιγμή
 Τὸν πόνο μου σὰ στήθῃ σου νὰ νοιάσῃς...
 Ἐπρόδωσες;;... Καὶ σὺ θὰ προδοθῆς
 Ἐπιβραβεύσεις;;... Πικρὰ θὰ μετανοήσῃς!!...

Κε' ὅταν ἴδῃς μὲ ψεύτικα φιλιά
 Πῶς ἄλλαξες τὸ δλόθερμα φιλιά σου,
 Διπλῆ θὰ βγῆ σὰ στήθῃ σου φωτιά,
 Νὰ κάρῃ τὴν προδότρα τὴν καρδιά σου!...

(Μάιος 1900)

ΔΙΝΕΙ...

ΔΙΝΕ ἀπ' τὴν ἰμορρογὴ γνησί σου
 Σὰ κείνους ἅπου μῖσος σοῦχουν δώσει
 Δίνε ἀπ' τὴ γλυκειά σου καλωσύνη,
 Σ' ἐκείνους ποῦ βραδεία σ' ἔχουν πληγώσει.

Δίνε ζωή, χαρὰ καὶ νεότη,
 Δροσιὰ ἀπὸ τὴν ἄπλαστη ἰμορρογιά σου,
 Μὲ φτάνει, ἂν καμμιά φορὰ γιὰ μένα,
 Κρυφὸ ἀκούς παλμὸ μέσ' σὴν καρδιά σου!

(Ἰούνιος 1900)

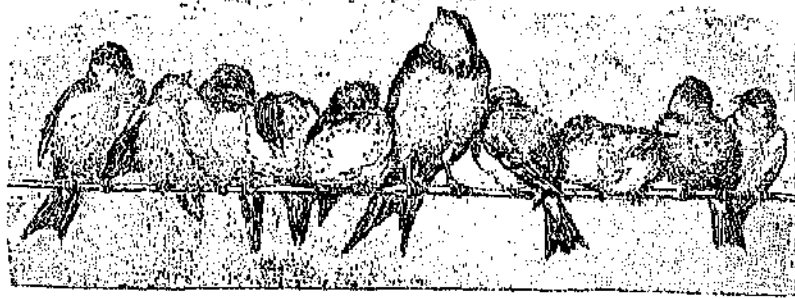
ΜΑΡΙΚΑ ΠΙΤΤΙΖΑ

✻ ΕΡΓΟΝ Ν. ΓΥΖΗ ✻

✱ ΜΑΝΟΥΣΟΣ Ρ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ ✱
Ο ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΑΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΝ ΚΡΗΤΙΚΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ — ΝΥΝ ΔΕ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
ΤΗΣ Α. Β. ΥΨΗΛΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΗΓΕΜΟΝΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ
('Εκ νεωτάτης λαμπρᾶς φωτογραφίας)

Η ΔΙΑΘΗΚΗ

ΤΑΝ ὁ Ἀνδρέας Φαρᾶς ἐγνώρισεν τὴν Ἀγγελικὴν, ἦτον ἀκόμη σπουδαστὴς τῆς Γλυπτικῆς εἰς τὸ Πολυτεχνεῖον. Νέος καλοκαμωμένος, μόλις εἴκοσιν ἐτῶν, ἐπιμελής, μετρημένος εἰς δλα, μὲ τάλαντον ἀληθοῦς καλλιτέχνου, εἶχεν ἐλκύσει τὴν συμπάθειαν τοῦ κ. Καρποδίνου, τοῦ πατρὸς τῆς Ἀγγελικῆς, ὅστις τὸν ἐκάλει συχνὰ εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ ἡσθάνετο δι' αὐτὸν πατρικὴν στοργήν.

Ὁ κ. Καρποδίνης δὲν ἦτον ἐκ τῶν συνήθων ἀνθρώπων. Προικισμένος μὲ τόσα προτερήματα ὅσα καὶ ἐλαττώματα, ἦτον ὁ παραδοξότερος χαρακτήρ τοῦ κόσμου. Ὀργιζέτο ἀκρατῆτως καὶ ἠγάπα μέχρι θυσίας. Τὰ προτερήματά του ὠφέλιον τοὺς φίλους του, τὰ ἐλαττώματά του ἔβλαπτον μόνον τὸν ἑαυτὸν του. Δὲν ἦτο βεβαίως πλούσιος, ἀλλὰ δὲν ἦτο καὶ πτωχός. Εἶχεν οικονομῆσει μερικὰ χρήματα κατὰ τὴν νεότητά του, τὰ ὅποια τώρα ἐδαπάνησεν ὅχι ἀσυνέτως ὅχι ὁμοῦ καὶ φειδωλῶς.

— Ἐγὼ, εἶλεγε, νὰ ζήσω καλὰ τὰ λίγα χρόνια ποῦ μοῦ μένου ἀκόμη. Θὰ καλοφάω καὶ θὰ καλοπιῶ. Ἡ Ἀγγελικὴ μου εἶναι ἔμορφη καὶ θὰ βρεθῇ κάποιος νὰ τὴν πάρῃ χωρὶς προίκα, ὅπως ἐπῆρα ἐγὼ τὴ μητέρα της. Θέλω νὰ τὴν ἀγαπήσῃ πρῶτα ὁ ἄνδρας ποῦ θὰ τὴν πάρῃ.

Καὶ ἐκάλει εἰς γεύματα τοὺς φίλους του καὶ τοὺς συνήθους καὶ βράδην εἰς ἐσπερίδας εὐθυμοτάτας.

Εἰς τὰ γεύματα καὶ εἰς τὰς ἐσπερίδας αὐτὰς παρευρίσκειτο πολὺ συχνὰ καὶ ὁ Ἀνδρέας, ὅστις ἐθαύμαζε τὸ μουσικὸν τάλαντον τῆς Ἀγγελικῆς, μόλις δέκα ἐξ ἐτῶν τότε. Ἐκάθητο παρὰ τὸ κλειδοκύμβαλον, ὅταν ἐκείνη ἀνέκρουε καὶ ἐνῶ ἐνόμιζεν ὅτι ἐνθουσιάζετο καὶ ἐμέθυεν ἀπὸ τὰς μελωδίας καὶ τὰς ἁρμονίας τὰς ἀνερχομένας ἀπὸ τῶν πλήκτρων, ὁ ἐνθουσιασμός του αὐτὸς καὶ ἡ μέθη του εἶχον πράγματι ἄλλην ἀφορμὴν.

Τὴν χάριν τῶν κινήσεων τῆς Ἀγγελικῆς, τὸ βλέμμα της τὸ ἐκφραστικόν, τὸ μεϊδιάμά της τὸ θαυματοποιώτατον.

Ὅποταν ἠννόησεν ὅτι ἤρχισε νὰ ἦναι ἐρωτευμένος μὲ τὴν Ἀγγελικὴν, ἐκείνη ἡσθάνετο ἤδη πρὸς αὐτὸν τοσαύτην συμπάθειαν, ὥστε ὅταν ὁ Ἀνδρέας ἀπουσίαζεν, ἡ εὐαίσθητος κόρη ἐνόμιζεν ὅτι καὶ αἱ γλυκύτεραι καὶ αἱ περιπαθέστεραι ἀκόμη συμφωνίαι, τὰς ὁποίας τότε κατὰ γενικὴν μόνον ἀπαίτησιν ἠναγκάζετο ν' ἀνακρούῃ, εὕρισκοντο εἰς μεγίστην διαφωνίαν πρὸς τὸ αἰσθημά της. Παρόντα, ἠὺχαριστεῖτο νὰ τὸν κυττάξῃ, ἀπόντα, τὸν ἐσκέπτετο πολὺ συχνὰ. Τὰ βλέμματά της ὁμοῦ καὶ αἱ σιέψεις της εἶχον κατὰ τὸ ἀόριστον καὶ δὲν ἐτόλμα ἀκόμη νὰ ὑποθέσῃ ὅτι τὸν ἠγάπα· ἄλλως τε δὲν εἶχεν εἰσέτι διευκρινισθῆ τίποτε ἐν ἑαυτῇ. Εἰς τὰς ὄνειροπολήσεις της ἡ ἔννοια τοῦ ἐρωτος δὲν εἶχε λάβει ἀκόμη μορφήν καὶ ὡς ἄμορφος δὲν τῇ ἦτο καταληπτὴ. Ἐμελαγχόλα ἐνόσπετο χωρὶς νὰ εἰξεύρῃ διατὶ καὶ ἐνόσπετο ἠθύμει χωρὶς νὰ ἔχῃ λόγον.

Ὁ Ἀνδρέας ἐξ ἄλλου, ὅλην τὴν ἡμέραν μακρὰν της, μὲ τὴν σμίλην εἰς τὴν χεῖρα, μὲ τὰ πρότυπα ἐνώπιόν του, ἀντέγραφε πολλάκις γραμμάς, τὰς ὁποίας εἶχεν εἰς τὸν νοῦν του, καὶ αἱ ὁποῖαι ὁμοιάζον πολὺ μὲ τὰς γραμμάς τῆς Ἀγγελικῆς. Ἠρέσκετο εἶτα νὰ τὰς παρατηρῇ ἐπὶ μακρὰν, νὰ τὰς συνδυάζῃ μὲ ἄλλας αἱ ὁποῖαι ἐξελίσσοντο ἐν τῇ μνήμῃ του καὶ ν' ἀναπολῆ οὕτω τὴν μορφήν της. Τότε εἰργάζετο ὄνειροπολῶν. Ἐνθυμεῖτο τὰς λέξεις της καὶ ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουε τὴν φωνὴν της, τὴν ὁποῖαν συνέχευε μὲ τὸν ἦχον τῶν πλήκτρων τοῦ κλειδοκυμβάλου της καὶ προσεπάθει ἐκ τῶν λέξεων αὐτῶν, τῶν ἀθύων καὶ παιδικῶν, νὰ ἐξαγάγῃ ἐννοίας διφορούμενας. Διότι ἠννόει τὴν πρὸς αὐτὸν ἰδιαιτέραν κλίσει τῆς Ἀγγελικῆς καὶ ἐν τῷ καλλιτεχνικῷ ἐγωισμῷ του ἐπλαττεν ὄνειρα, μέλλον ὀλόκληρον.

Δὲν ἐτόλμα οὐχ ἦττον νὰ τῇ ἐκδηλώσῃ σαφέστερον τὸν ἐρωτὰ του, ὅχι διότι ἐφοβείτο μὴ δὲν γείνη δεκτός, ἀλλὰ διότι ὅσάκις ἀπεφάσιζε—καὶ τὸ ἀπεφάσιζε πολὺ συχνὰ—νὰ τῇ ἐκφρασθῇ, αἱ φράσεις του ἀνευκάνωτο ἀσυναρτήτως εἰς τὸν νοῦν του καὶ οὐδεμίαν ἤρχετο εἰς τὰ χεῖλη του. Ἀδιάφορον ὁμοῦ ἤρχετο νὰ τὴν ἀγαπᾷ οὕτω σιωπηρῶς, νὰ τῇ ἐκδηλῇ ἐμμέσως διὰ παρατεταμένων βλεμμάτων, διὰ λόγων κολακευτικῶν τὸ αἰσθημά του καὶ νὰ ἦναι πεπεισμένος ὅτι τὸν ἠγάπα καὶ ἐκείνη.

Αἱ ἡμέραι διεδέχοντο ἀλλήλας, οἱ μῆνες τοὺς μῆνας καὶ παρῆλθον οὕτω δύο ἔτη. Ὁ Ἀνδρέας ἐπεράτωσε τὰς σπουδὰς του ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ, ἤρριστευσε καὶ ἐστάλη ὑπότροφος εἰς Παρίσιους πρὸς τελειοποίησίν του.

Ὅταν μετέβαινε ν' ἀποχαιρετήσῃ τὴν οἰκογένειαν τοῦ κ. Καρποδίνου, ἐσκέπτετο νὰ ὁμολογήσῃ εἰς τὴν Ἀγγελικὴν τὸ πᾶν, νὰ τῇ ὑποσχεθῇ ὅτι θὰ γείνη σύζυγός του καὶ νὰ τὴν παρακαλέσῃ ν' ἀναμείνῃ τὴν ἐπιστροφὴν του. Δὲν ἐτόλμησεν ὁμοῦ ἦσαν ἄλλως τε τὴν ἐσπέραν ἐκείνην πολλοὶ ἄλλοι εἰς τὴν αἰθουσαν. Ἡ Ἀγγελικὴ ἐφάνη πολὺ συγκινημένη, ἀφηρημένη πολλάκις, καὶ ὅταν, περὶ τὰ μεσάνυκτα, τοὺς ἀπεχαιρέτησεν ὁ Ἀνδρέας καὶ ἐκείνη ἐκλείσθη εἰς τὸ δωμάτιόν της διὰ νὰ

κοιμηθῆ, ἐκάθησεν ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς, πρὶν ἐκδυθῆ, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ πολλὴν ὥραν, χύνουσα θερμότατα δάκρυα.

*

Μὲ τὸν πατέρα τῆς Ἀγγελικῆς ὁ Ἀνδρέας εἶχε συχνὴν ἀλληλογραφίαν. Ἡμέραν τινα, ἐν μέσῳ τῆς Παρισίνης τύφῃς, ἔλαβεν ἐπιστολὴν ἐπὶ πενήμιου χάρτου. Ὁ Ἀνδρέας τὴν ἠνοιξε μὲ μεγάλην ταραχὴν καὶ ἔμαθεν οὕτω τὸν θάνατον τῆς κυρίας Καρποδίνης, τῆς ἀγίας ἐκείνης γυναικὸς, τὴν ὁποίαν τόσον ἐσέβετο καὶ τόσον ἐξετίμα. Ἐλυπήθη βαθύτατα καὶ ἐλυπήθη ἐπὶ πλέον, ἀναλογιζόμενος τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα θὰ ἔχυνεν ἡ Ἀγγελικὴ καὶ τὴν Θλιψίν, τὴν ὁποίαν θὰ ἠσθάνετο.

Ἄλλ' ἢ ἐκεῖνος ἐλυπήθη καὶ ἰδάκρυσεν, ὁ κ. Καρποδίνης ἦτον ἀπαρηγόρητος. Ἡ στέρησις τῆς συζύγου του, τὴν ὁποίαν παρ' ὅλην τὴν πάροδον τῶν μακρῶν ἐτῶν, μέχρι πάθους ἡγάπα, ἡ στέρησις αὐτῆ τὸν ἔφερεν εἰς ἀπελπισίαν. Κενὸν ἠνοίγετο ἐνώπιόν του, κενὸν ἀχανές καὶ μαῦρον. Κατ' ἀρχὰς ἠρέσκετο νὰ κλείηται μὲ τὴν λύπην του εἰς τὸ δωμάτιόν του, νὰ μὴ θέλῃ νὰ βλέπῃ κανένα. Ὑστερον ὁμως ἡ λύπη του αὐτὴ τὸν ἀπέπνιγε καὶ προσεπάθει ν' ἀποδιώκῃ τὰς ἀναμνήσεις, τὰς ὁποίας χλιᾶς ἐκουσίως ἀνεκάλει. Ἀπελπισία ἀφόρητος τὸν κατελάμβανεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ τῇ ἐναθλίμει τὴν νεκρὰν σύζυγόν του· τὰ ἐπιπλα καὶ οἱ τοῖχοι ἀκόμη.

Ἐξήρχετο τότε συχνά, καὶ τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα. Ἐζήτηε νὰ λησμονήσῃ, καὶ ἡ λήθη τὸν ἀπέφηνεν. Ἐφοβείτο νὰ μὲνῃ μόνος καὶ ἐζήτηε παντοῦ τοὺς παλαιούς του φίλους, εἰς τὰς συζητήσεις τῶν ὁποίων ἡ εἰσώπα ὡς λίθος ἡ ἐξήπτετο καὶ παρεφέρετο. Οἱ φίλοι του ἀνησυχουν, διότι τὸν ἔβλεπον ὠχρίωντα καὶ ἐξαπνεοῦντα ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ. Τὸν συνθεοῦλεον νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὴν ὑγίαν του χάριν τῆς Ἀγγελικῆς, τὸν παρηγόρου μὲ λόγους τετριμμένους.

Ἦρχισε τότε ἡ πλῆξις ἡ ἀφόρητος. Ἐπεδιώξε νέας γνωριμίας καὶ εὔρε φίλους νέους, οἱ ὁποῖοι εἶχον ἄλλας ἐξεις καὶ διήγον βίον διάφορον τοῦ ἰδικοῦ του. Ἡ μεταβολὴ τῶν ἐντυπώσεων, ἡ ἀλλαγὴ τοῦ βίου τὸν ἔκαμνε πολλάκις νὰ λησμονῆται. Ἐμεθύσθη ἐπανειλημμένως καὶ ἐπὶ τέλους ἤρχισε νὰ χαρτοπαιζῇ.

Εἰς μίαν αἰθουσαν κατάμαστον καπνοῦ, μὲ ὀκτῶ ἕως δέκα συντρόφους, ἀγρίως προσατενίζοντας ὁ εἰς τὸν ἄλλον, κάτωθεν πολυφώτου λάμπας, ὁ δυστυχῆς Καρποδίνης, κατεχόμενος ὑπὸ τῶν συγκινήσεων τοῦ χαρτοπαιγίου, τῶν ποικίλων καὶ μεταπτωτῶν, κατάρθωνε ν' ἀποδιώκῃ ἀπὸ τὸν νοῦν του τὰς εὐφροσύνας ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος του καὶ νὰ λησμονῇ τὴν Θλιψίν, ἡ ὁποία τὸν κατέτρωγεν.

*

Εἶχον παρέλθει δύο ἔτη ἀπὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ἀνδρέου καὶ ἐν ἔτος ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς κυρίας Καρποδίνης. Ἡ Ἀγγελικὴ ἔμεινε μόνη εἰς τὴν οἰκίαν, τὴν ὁποίαν ἐπλήρου τὸ πένθος καὶ ἡ ἐρήμωσις: Οἱ φίλοι

τοῦ πατρὸς τῆς, οἱ παλαιοὶ καὶ καλοὶ ἐκείνοι φίλοι, δὲν συνήγοντο πλέον· ὁ πατὴρ τῆς ἀπουσίαζεν ὅλην τὴν νύκτα καὶ ἐκοιμάτο σχεδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν, ὠχρὸς, κατάκοπος. Ἡ Θλιψίς, τὴν ὁποίαν ἠσθάνετο διὰ τὴν στέρησιν τῆς μητρὸς τῆς, ἡ ἀνησυχία, τὴν ὁποίαν τῇ ἐπέπνεε τοῦ πατρὸς τῆς ἡ κατάστασις, εἶχον ἀποσβέσει τὴν πρὸς τὸν Ἀνδρέαν ἐλαφρὰν ἄλλοτε κλίσιν τῆς, χωρὶς οὐχ ἤττον νὰ ἐπηρέασουν τὴν καλλονὴν τῆς, ἥτις τούναντιον ἐν τῇ μελαγχολίᾳ τῆς καθίστατο συμπαθεστέρα.

Τότε, εἰς μίαν συγγενικὴν τῆς οἰκίαν, τὴν ἐγνώρισε πλούσιός τῆς μεσήλιξ καὶ ἐδελεάσθη· τὴν ἐσχετίσθη περισσότερο, ἐξετίμησε τὸν χαρακτῆρα τῆς, συνεκινήθη διὰ τὴν ἀτυχίαν τῆς, τὴν ἡγάπησε καὶ τὴν ἐζήτησεν εἰς γάμον ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς. Ὁ πατὴρ τῆς, ὅστις ἔβλεπε καταρρέουσας τὰς δυνάμεις του καὶ τὴν μικρὰν του περιουσίαν μειουμένην ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἡ μᾶλλον ἀπὸ νυκτὸς εἰς νύκτα, ἔπεισε τὴν Ἀγγελικὴν νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν του διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ οὕτω τὸ μέλλον τῆς. Ἡ Ἀγγελικὴ δὲν εἶχε λόγον ν' ἀντείπῃ, εὐγνωμόνῃ μάλιστα εἰς τὸν ἀγαθὸν ἐκεῖνον μεσήλικα, ὅστις τὴν ἐξέλεξε μεταξὺ τῶν, ἀπρικοῦν αὐτὴν καὶ ἔρημον. Διὰ τὸν Ἀνδρέαν δὲν εἶχε καμμίαν ἐλπίδα· ἐκεῖνος οὐδέποτε τῇ εἶχε εἶπει λέξιν σχετικὴν πρὸς τὸ αἰσθημὰ του, οὔτε εἰς τὰς πρὸς τὸν πατέρα τῆς ἐπιστολάς του ὑπεδήλου τοιοῦτο τι.

Καὶ ἐτελέσθη ὁ γάμος τῆς καὶ τὴν οἰκίαν τοῦ πένθους ἐφώτισεν ἡ χαρὰ· ἀλλ' ἡ λάμψις τῆς ἦτο λάμψις ἀστραπῆς. . . Μετὰ ἐπτά μῆνας ὁ σύζυγος τῆς Ἀγγελικῆς, προσβληθεὶς ὑπὸ ὀδυνηροτάτου νοσήματος τῶν ὀστέων, ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς κλίνης του διὰ νὰ μὴ ἐγερθῇ πλέον.

Νεαὶ Θλιψίς διὰ τὴν δυστυχῆ Ἀγγελικὴν, νέα δάκρυα καὶ ἀγωνίαί νεαί: Ἀγρυπνίαί καὶ φόβοι, ἀποθάρρυνσις τελεία.

Μίαν πρῶταν, μετὰ πόνους ἀφορήτους ἐγχειρήσεων ἀνωφελῶν, ἐξαντληθεὶς, ἐξέπνευσεν ὁ σύζυγός τῆς, καταλιπὼν αὐτὴν κληρονόμον ὀλοκλήρου τῆς περιουσίας του, ἀνερχομένης εἰς διακοσίας χιλιάδας δραχμῶν.

Ὅσοι ἐμακάρισαν διὰ τοῦτο τὴν Ἀγγελικὴν, τὴν ἐλυπήθησαν δικαίως ὅταν ἐγνώσθησαν οἱ ὄροι τῆς διαθήκης.

Ὁ σύζυγός τῆς εἶχε συγγενεῖς, φυσικοὺς κληρονόμους του. Ἐρωτευθεὶς τὴν Ἀγγελικὴν εἰς ἡλικίαν πενήκοντα καὶ πλέον ἐτῶν, δὲν ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἄξιον τοῦ ἀντέρωτος γυναικὸς μὲν εἰκοσαετοῦς, προικισμένης διὰ καλλονῆς ἀπαραμίλλου καὶ προτερημάτων ἀπείρων καὶ μανιωδῶς τὴν ἐξηλοτύπει. Ὅταν συνέτασσε τὴν διαθήκην του, ἡ ἰδέα ὅτι, ἀποθανόντος αὐτοῦ, θὰ ἐρρίπτετο μίαν ἡμέραν ἡ Ἀγγελικὴ εἰς τὰς ἀγκάλας ἄλλου, συνετάραττε τὸν νοῦν του καὶ συνέσφιγγε τὴν καρδίαν του. Ἐσκέφθη τότε νὰ τὴν δεσμεύσῃ καὶ ἔθεσε τὸν ὄρον τῆς ἀγαμίας, προσθεὶς ἐν τῇ διαθήκῃ ὅτι, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ Ἀγγελικὴ θ' ἀπεφάσιζε νὰ νυμφευθῇ, ἡ περιουσία του ὀλόκληρος θὰ μετέβαινεν εἰς τοὺς φυσικοὺς αὐτοῦ κληρονόμους. Ἐγνώριζε τὰς ἀσώτους δαπάνας τοῦ πατρὸς τῆς συζύγου του καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην τῆς καὶ ἦτο πεπεισμένος ὅτι ὁ ὄρος θὰ ἐγένετο δεκτὸς καὶ ὑπὸ τοῦ πατρὸς καὶ ὑπὸ τῆς κόρης.

Ὁ θάνατος τοῦ γαμβροῦ του ἐπέτεινε τὴν μελαγχολίαν τοῦ κ. Καρ-

ποδίτη και έδιπλασίασε τό χαρτοπαικτικόν πάθος του, τό όποιον ούκ όλίγον υπεδαύλιζεν ή έλπις άνακτήσεως τής περιουσίας του, έγγιζούσης όσονούπω εις τό τέρας της. Η Άγγελική έξ άλλου διήλθε τό πένθιμον έτος έν σχετική λύπη, αισθανομένη τό μίσος τών συγγενών του συζύγου της, οι όποιοι έπισκεπτόμενοι αύτήν υπό τό πρόσχημα συγγενικής στοργής, ούχι σπανίως τήν έκαμναν νά μετανοή ότι έδέχθη τόν δρον τής διαθήκης.

Μίαν ήμέραν τή άνήγγειλον τήν έπίσκεψιν του Άνδρέου, έπιστρέψαντος εις Αθήνας. Η Άγγελική ηύχαριστήθη ότι θα έπανέβλεπεν ένα παλαιόν γνώριμον, καλόν φίλον τής οικογενείας της· όταν όμως ο Άνδρέας, μελαγχολικός, ώχρός, εισήλθεν εις τήν αίθουσαν, ή Άγγελική ένόμιπεν ότι διέγνωσεν εις τό βλέμμα του έλαφράν έπίπληξιν και έταράχθη. Ο Άνδρέας απέφυγε νά τή αναφέρη καν λέξιν περι τών συμβάντων από τής ήμέρας τής αναχωρήσεώς του και περιωρίσθη νά τή υπενθυμίση τας εύτυχείς, ως έλεγεν, έσπéρας, τας όποίας διήρχοντο παρά τό κλειδοκύμβαλον, με τήν συντροφίαν του Βετόθεν και του Μένδελσον.

— "Ω! Έχω δύο χρόνια νά παιζω πιάνο, άπήντησεν ή Άγγελική. Έδοκίμασα κάποτε, μά τά δάκτυλά μου δέν έπήγαιναν πλέον.

— Και όμως έπαιζετε με τόσοη χάριν και με τόσοη αίσθημα! Είναι κρίμα νά τό λησμονήσετε έτσι.

— Δέν βαρύνεσθε . . . Εις αύτόν τόν κόσμον όλα λησμονοϋνται.

— "Ολα; . . . Τήν ήρώτησεν ο Άνδρέας και προσήλωσε τό βλέμμα του έταστικόν επ' αύτής. Η Άγγελική, έν άδικαιολογήτῳ στενοχωρή, έσκέφθη νά τόν διακόψῃ άποτόμως, άλλ' ο νοϋς της, ταραγμένος, δέν εύρισκε τρόπον. Ο Άνδρέας επέμεινε:

— Δέν εκάματε καλά, κυρία Άγγελική· τό πιάνο θα σας άνεκούφιζεν εις πολλὰς λυπηράς περιστάσεις. Άλλως τε, είμαι βέβαιος, έν επιχειρίσετε και πάλιν, πολύ γρήγορα θα εύρετε τήν εύκαμψίαν τών δακτύλων σας. Δέν είμπορείτε νά φαντασθήτε πόσην εύτυχίαν θα αισθανθώ άν άξιωθῶ ν' άκούσω και πάλιν από σας εκείνην τήν θαυμασίαν *Claire de lune!*

Η Άγγελική έμειδίασε με τινα πικρίαν, και όταν άνεχώρησεν ο Άνδρέας, επί πολύ έμεινε σκεπτική. Έπειτα εκάθισε παρά τό κλειδοκύμβαλον και ήρχισε ν' άνακρούῃ τήν πλήρη μυστηρίου και μυστικισμοϋ συνάταν εκείνην του Βετόθεν, περι τής όποίας τή ώμίλησεν ο Άνδρέας. Κατ' άρχάς εύρισκε πολλήν δυσκολίαν, άλλ' όλίγον κατ' όλίγον ήρχισαν νά εξελίσσωνται αι μελαγχολικαι εκείναι άρμονίαι, τας όποίας άλλοτε τόσοη βαθέως ήσθάνετο όταν εκάθητο παρά τό κλειδοκύμβαλον της ο Άνδρέας. Όσον αι φράσεις έτελειοποιοϋντο, όσον οι τόνοι διεδέχοντο άλλήλους έν πλειοτέρη συναφεία, τόσοη επανήρχοντο εις τόν νοϋν της τά παιδικά όνειρά της τά άθώα, αι όνειροπολήσεις της αι άόριστοι. Έφαντάζετο τόν Άνδρέαν καθήμενον, ως τότε, πλησίον της και ένόμιζεν ότι ήκουε τήν φωνήν του, ως τότε, με θαυμασμόν έπυφημοϋσαν. Κάτι τι έσφιγγε τήν καρδίαν της. Ηγέρθη, μετέβη από δωματίου εις

δωμάτιον, και ένόμιζεν ότι παντού έβλεπε τόν Άνδρέαν, παντού ήκουε τήν φωνήν του.

Παρήλθον ούτω τέσσαρες ήμέραι με άνησυχίαν άδικαιολόγητον. Τήν πέμπτην ήμέραν ο Άνδρέας ήλθε νά τήν έπισκεφθῃ. Ητο μόνη. Ο πατήρ της, άγρυπνος όλην τήν νύκτα, έκοιμάτο. Έν τῃ κομφοτάτη αλωύση ήπλουτο σιγηλόν ήμίφως και άρωματώδης άπόπνοια άνεδίδετο άνω και περίξ. Η Άγγελική έφαινετο στενοχωρημένη· ο Άνδρέας περισσότερον από εκείνην.

— Έκολακευόμην νά πιστεύω ότι θα ήρχεσθε συχνότερα νά με βλέπετε· του είπεν ή Άγγελική, και έτόνιζε τόσοη έλαφρά τας λέξεις της ώστε θα ένόμιζε τις ότι δέν ήθελε ν' άκουσθῃ. Ο Άνδρέας επί τινα δευτερόλεπτα έσιώπησεν· ύστερον μετ' άποφάσεως, άπεκρίθη:

— Θα ήναι καλλίτερον νά σας όμιλήσω ειλικρινώς. Σεις δέν έννοείτε τήν ταραχήν μου, ούτε είναι δυνατόν νά φαντασθήτε τί θα σας είπω: Η θέσις μου πλησίον σας δέν είναι καθόλου άσφαλής.

— Δέν σας έννοώ, κύριε Άνδρέα.

— Δέν άμφιβάλλω ότι δέν με έννοείτε, άν και ένόμιζον ότι άλλοτε με είχατε έννοήσει. Αι ήμέραι, τας όποίας έπέρασα μακράν τών Αθηνών, μου ήσαν πολύ θλιβεραί.

— Δέν πιστεύω νά έπταιον εγώ . . .

— Σεις, άλλὰ χωρίς νά τό θέλετε.

Η Άγγελική τόν ήτένιζε και έσιώπα. Η ταραχή της ηύξανεν επί πλέον και συναίσθημα φόβου τήν κατελάμβανεν· ο Άνδρέας έξηκολούθησεν:

— Σας είπον προηγουμένως ένόμιζον ότι άλλοτε με είχατε έννοήσει, επιτρέψατέ μου νά σας τό επαναλάβω. Όταν ήρχόμην συχνά εις τό σπίτι σας — ένθυμείσθε; — Μοϋ είχατε έμπνεύσει ένα αίσθημα βαθύ . . . Τόσον βαθύ όσον και εύγενές· δέν ήτο δυνατόν άλλως τε νά μη ήτον εύγενές τό αίσθημά μου, άφού τό είχατε έμπνεύσει σεις. Οι τρόποι σας, τά βλέμματά σας, αι ιδιαίτεραι φροντίδες, τας όποίας έλαμβάνετε δι' έμέ, με είχον πείσει ότι όχι μόνον είχατε έννοήσει τό αίσθημά μου άλλὰ και συγχρόνως ότι δέν τό άπεκρούετε. Σας έσπούδαζον καθ' εκάστην και ήμην πεπεισμένος ότι δέν είσθε φιλάρεσκος· κάθε άλλο. Είχον σκεφθῃ πολλάκις νά σας όμολογήσω τό αίσθημά μου αύτό, νά σας ύποδείξω ότι θα ήσθε εύτυχής μαζί μου, ότι θα προσεπάθουν νά σας καταστήσω εύδαίμονα· ούδέποτε όμως έτόλμησα. Στην ξενητεία όταν ήμην, ήσθε ή μόνη μου σκέψις, και ο μόνος πόθος μου ήτο νά καταστῶ όσον τό δυνατόν άξιώτερος τής εύτυχίας, τήν όποιαν όνειροπόλουν πλησίον σας. Τίποτε άλλο δέν ήμπορούσε νά με έλκύσῃ. Δέν έβλεπα τήν ώρα πότε νά έπιστρέψω διά νά σας ζητήσω από τόν πατέρα σας και νά ριφθῶ εις τούς πόδας σας, λάτρις σας αιώνιος. Έξαφνα, μίαν ήμέραν, μανθάνω ότι ένυμφεύθητε· μοϋ τό έγραψεν ο πατέρας σας και μοϋ τό έγραφε με τόσοη χαράν! Τετέλεισται! Δέν είχον τίποτε νά έλπίζω πλέον. Έπέρασαν ήμέραι και μῆνες, κατὰ τούς όποιους ή ζωῃ μοϋ ήτον άνιαρά. Όταν ή μια και μόνη

ἐλπίς πετάξῃ ἀπὸ τὴν καρδίαν μας δὲν εἰμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τί κενὸν ἀφίνει, τί σκότος ἀφόρητον! Τὰ πράγματα ὅμως εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον μεταβάλλονται πολὺ συχνὰ καὶ πολλάκις μεταβάλλονται ἀπροσδοκῆτως. Ὅταν σὰς συνέβη τὸ δυστύχημα νὰ χάσετε τὸν σύζυγόν σας — μὴ μὲ παρεξηγήσετε καὶ μὴ μ' ἐκλάβετε ἐγωϊστὴν—ἐλυπήθην μόνον διότι σὰς ἐφάνταζόμην νὰ λυπήσθε καὶ νὰ κλαίετε, ἐγὼ ὅμως ἤρχισα νὰ ἐπανευρίσκω τὰ ἔχνη τῆς ἀπωλεσθείσης εὐτυχίας μου, καὶ ὅταν ἐπέστρεφον εἰς τὰς Ἀθήνας, ἡ ἐλπίς μου εἶχεν ἀναγεννηθῆ . . .

Ἡ Ἀγγελικὴ τὸν ἀφίνει νὰ λέγῃ καὶ τὸν ἤκουε χωρὶς νὰ τὸν βλέπῃ· εἰς τὴν τελευταίαν φράσιν τοῦ ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς της. Ὁ Ἀνδρέας ἐξηκολούθησεν :

— ὦ! Ἐννοῶ τὸ βλέμμα σας. Ἐμαθον τὰ πάντα, ἔμαθον τὸν φοικτόν ἐκείνον ὄρον τῆς διαθήκης καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἀπεφάσισα νὰ μὴ σὰς ἐπανιδῶ πλέον. Ἐπειτα ἐσκέφθην ὅτι θὰ ὑπέφερον πολὺ καὶ ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ τῆς θελήσεώς μου ἤρχισα νὰ συνθηκολογῶ μὲ τὸν ἐαυτόν μου: Ἐύρηκα μερικὰς προφάσεις, αἱ ὁποῖαι ἄλλως τε δὲν εἶναι καὶ ἀδικαιολόγητοι: Ὅτι θὰ ὑποθέσατε πῶς εἶμαι δυσηρεστημένος ἢ πῶς ἤρχόμην μόνον ὅταν εὕρισκα διασκεδάσεις εἰς τὸ σπῆτι σας· ὅτι ἡ ἐντελής μου ἀπομάκρυνσις θὰ παρεξηγηθῆ εἰς βῆρος σας ἀπὸ τοὺς γνωστούς μας· καὶ ἄλλας προφάσεις ἀκόμη. Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἦλθα.

Τὸ τί ὑπέφερον ἀκούουσα ἡ Ἀγγελικὴ δὲν περιγράφεται· πάλιν γιγάντων ἐτελείτο ἐν τῇ καρδίᾳ της. Ὅλα τὰ ἀόριστα αἰσθήματα, τὰ ὁποῖα ἐγεννῶντο ἐν αὐτῇ ἐπὶ τῇ θέᾳ καὶ ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τοῦ Ἀνδρέου, ἤρχισαν ἤδη νὰ διαφωτίζωνται· ἡ ἀχνὺς διελύετο. Ἡσθάνετο ὅτι τὸν ἠγάπα καὶ ὅτι τὸν ἠγάπα ἀπὸ μακροῦ χρόνου καὶ ὅτι τὸν ἠγάπα μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς της. Ἡ ἰδέα, ἡ πεποιθήσις μᾶλλον ὅτι ἀντηγαπᾶτο τὴν ἔκαμνε τόσοσιν ὑπερήφανον καὶ τόσοσιν γενναίον, ὥστε δὲν τῇ ἦτο δυνατόν νὰ ὑποχωρήσῃ πρὸ οἰασθῆπτε θυσίας. Μὲ μειδίαμα ἐλαφρὸν ἠρώτησε τὸν Ἀνδρέαν :

— Καὶ τί σὰς ἐμποδίζει νὰ ἔρχεσθε συχνὰ ὅπως ἤρχεσθε καὶ ἄλλοτε;

— Ὁ φόβος ὅτι δὲν θὰ θεραπευθῶ ποτέ.

— Καὶ τὸ ἐπιθυμεῖτε τόσοσιν πολὺ νὰ θεραπευθῆτε;

— Ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει καμμία ἐλπίς . . .

— Νομίζετε;

— Καὶ ὁ ὄρος τῆς διαθήκης;

— Ὅταν ἀπαξ παραδεχθῆ κανεὶς ὅτι ἡ εὐτυχία δὲν ἔγκειται εἰς τὸν πλοῦτον . . . Ἡ περιουσία τοῦ συζύγου μου εἶναι ἀθικτός· δύναμαι νὰ τὴν ἐπιστρέψω καὶ νὰ ἦμαι ἐλευθέρω εἰς τὰς πράξεις μου.

— Καὶ θὰ κάμω μιαν τόσοσιν μεγάλην θυσίαν;

— Δὲν θὰ κάμω καμμίαν θυσίαν· τὸναντίον μάλιστα, θὰ κάμω μιαν πράξιν ἐγωϊστικωτάτην· θὰ ζητήσω τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποῖαν ἀδίκως τόσα καὶ τόσα ἔτη ὠνειροπόλησα.

Ὁ Ἀνδρέας, ἔξαλλος, ἤρπασε τὴν χεῖρα της καὶ τὴν ἔφερεν εἰς τὰ χεῖλη του.

*

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ Ἀνδρέας καὶ ἡ Ἀγγελικὴ ἦσαν οἱ εὐτυχέστεροι τῶν θνητῶν. Δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ εἶπῃ τὸ ἴδιον καὶ ὁ πατὴρ της.

Ὁ κ. Καρποδίνης ἤγγυσε ἀκόμη τὴν ἀπόφασιν αὐτὴν τῆς θυγατρὸς του ὅταν τὸ ἑσπέρας μετέβαινε εἰς τὴν χαρτοπαικτικὴν λέσχην του. Ἡ χαρτοπαικτικὴ μανία του εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον τὰς τελευταίας αὐτῆς ἡμέρας· ὀλόκληρος ἡ μικρὰ του περιουσία εὕρισκετο εἰς χεῖρας τῆς δάμας σπαθὶ καὶ εἰς τὰ θυλάκια τῶν συμπαικτῶν του καὶ ὅσον ἔχανε τόσοσιν λυσσασθῶς ἔπαιζεν, ὅχι πλέον διὰ νὰ λησμονῇ τὴν θλίψιν του, ἀλλὰ διὰ ν' ἀνακτήσῃ μέρος τοῦλάχιστον τῶν ὄσων εἶχε χάσει. Ἡ ἑσπέρα ἐκείνη ἦτον ἡ φρικωδέστερα πασῶν. Οἱ συμπαικταὶ του, ἀντιληφθέντες ὅτι δὲν τοῦ ἔμεινε πλέον τίποτε, ἤρχισαν ἤδη νὰ προσβλέπουν καὶ εἰς τὴν περιουσίαν τῆς Ἀγγελικῆς, ἡ ὁποία ἀνήρχετο εἰς διακοσίας χιλιάδας δραχμῶν, καὶ τὸν ἐπίστονον πολὺ προθύμως, μὲ τὴν πλήρη πεποίθησιν ὅτι ἡ κόρη θὰ ἐπλήρωνε τὰ χρέη τοῦ πατρός. Τὰ χρέη ὅμως αὐτὰ ἐν διαστήματι ὥρων μόνον ἀνῆλθον εἰς χιλιάδας ἐπὶ χιλιάδων.

Ὁ δυστυχὴς Καρποδίνης, περὶ τὰ χαράγματα, ἐξῆλθε τῆς λέσχης ὡς παράφρων· δὲν ἠδύνατο νὰ συγκεντρώσῃ τὰς σκέψεις του· κατὶ συνέσφιγγε τὸν ἐγκέφαλόν του· ὅλον τὸ σῶμα του ἔτραμε. Προετίμα ν' αὐτοκτονήσῃ μᾶλλον παρὰ νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν Ἀγγελικὴν. Ἐπλανᾶτο ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ δὲν ἐτόλμα νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν του.

Οἱ καρδισαντες συμπαικταὶ ἔστειλον ὡς ἀντιπρόσωπόν των εἰς τὴν Ἀγγελικὴν τὸν διευθυντὴν τῆς λέσχης, ὅστις παρουσιάσθη πρῶτῃ-πρῶτῇ. Ὁ ἐντιμὸς αὐτὸς ἄνθρωπος παρέστησε μὲ τὰ μελανότερα χρώματα τὴν ἀτιμίαν τοῦ πατρός της, ὅστις ἔπαιζε χωρὶς νὰ ἔχη νὰ πληρώσῃ, παρέστησεν ἐπίσης τὴν δεινὴν θέσιν, εἰς τὴν ὁποῖαν τῶρα εὕρισκετο ὁ πατὴρ της καὶ τῇ ὑπέδειξεν ἡ μᾶλλον τὴν ἔκαμε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἐσκέπτετο αὐτοκτονίαν. Ἡ Ἀγγελικὴ ἐταράχθη καὶ σχεδὸν δὲν ἀντελαμβάνετο. Ἐγνώριζεν ὅτι ὁ πατὴρ της, καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἐπλήρωνε τὰ χαρτοπαικτικὰ χρέη του, δὲν θὰ ἦτον ἀτιμὸς, ἐγνώριζεν ὅμως τὰς περὶ τιμῆς αὐστηροτάτας ἔστω καὶ ἐσφαλμένης ιδέας του καὶ τὸν ἐφάνταζετο ἀλγοῦντα καὶ ὀδυρόμενον, σκεπτόμενον ν' αὐτοκτονήσῃ. Ἐπλήρωσε τὰ χρέη του ἀγογγύστως καὶ ὅταν ὁ διευθυντὴς τῆς λέσχης ἀνεχώρησεν, ἐσταύρωσε τὰς χεῖράς της ἐν ἀπελπισίᾳ καὶ ἐψιθύρισε: «Τώρα, μοῦ εἶναι πλέον ἀδύνατον νὰ ἐπιστρέψω τὴν περιουσίαν τοῦ συζύγου μου· εἶμαι δεσμευμένη διὰ παντός!»

*

Μετ' ὀλίγας ὥρας ἦλθεν ὁ Ἀνδρέας νὰ τὴν ἐπισκεφθῆ. Ἡ χαρὰ ἦτον ἐξωγραφισμένη εἰς τὸ πρόσωπόν του, ἡ εὐτυχία ἀντεναλλᾶτο εἰς τὰ ὄμματα του.

Ἡ Ἀγγελικὴ, τῆς ὁποίας οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν ἐρυθροὶ ἀπὸ τὰ δάκρυα, διέκοψε τὰς πρώτας ἐνθουσιώδεις λέξεις του:

— Λησμονήσατέ με, κύριε Ἀνδρέα· δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἀπόφασιν τὴν ὁποῖαν ἔλαβον χθές.

Διά να μὴ ἐκθέσῃ ὄμως τὸν πατέρα της, καὶ διὰ νὰ μὴ διακυβεύσῃ τὴν ὑπόληψίν του, προσέθηκε :

— Ξεύρετε, συνήθισα νὰ ζῶ κάπως ἀνετώτερον καὶ ἐσκέφθην ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιστρέψω τὴν περιουσίαν τοῦ συζύγου μου.

— Τί ἐννοεῖτε μὲ τὸ νὰ ζῆτε κάπως ἀνετώτερον;

— Δὲν λέγω ὅτι δὲν θὰ προσπαθῆσατε νὰ μὲ καταστήσετε εὐτυχῆ, ἀλλ' ὅπως δῆποτε . . .

— Κυρία Ἀγγελικὴ, εἶπε προσβληθεὶς ὁ Ἀνδρέας, λυποῦμαι πολὺ διότι μὲ ἀναγκάζετε νὰ μεταβάλλω τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν εἶχον σχηματίσει διὰ σᾶς. Σεῖς ἢ ἰδίᾳ εἶπετε χθές, ὅτι ἡ εὐτυχία δὲν ἐγκρίεται εἰς τὸν πλοῦτον, καὶ ὄμως ἰδοὺ ὅτι δὲν τὸ φρονεῖτε. Εἴσαθε βεβαίως ἐλευθέρᾳ νὰ φρονῆτε ὅ,τι θέλετε, ἐν τοιαύτῃ ὄμως περιπτώσει δὲν σᾶς ἐπιτρέπεται νὰ παίζετε μὲ τὸ ἀισθημᾶ μου καὶ νὰ μὲ κάμετε νὰ ἐλπίσω.

Ἡ Ἀγγελικὴ κατεβίβασε τοὺς ὀφθαλμούς της, διὰ νὰ μὴ τοὺς ἴδῃ δακρυομένους ὁ Ἀνδρέας, καὶ δὲν ἀπήντησε. Τὴν στιγμὴν ἀκριβῶς ἐκείνην ἠνοιξεν ἡ θύρα τῆς αἰθούσης καὶ εἰσῆλθεν ὁ πατήρ της δραματικῶς, δακρύων. Ὄρμησε πρὸς τὴν Ἀγγελικὴν, χωρὶς νὰ δώσῃ τὴν ἐλαχίστην προσοχὴν εἰς τὸν Ἀνδρέαν, τὴν ἐνηγκαλίσθη, τὴν κατεφιλήσε, καὶ μὲ φωνὴν τρέμουσαν τῆ ἔλεγε :

— Σ' εὐχαριστῶ ! Σ' εὐχαριστῶ ! Ἀγαπητό μου παιδί, μού ἔσωσες τὴν ζωὴ μου, μού ἔσωσες τὴν τιμὴ μου.

Καὶ ἐκλαίεν αὐτὸς καὶ ἐκλαίει μετὰ λυγμῶν ἡ Ἀγγελικὴ.

Ὁ κ. Καρποδίνης ἐξήγησεν ἀμέσως τὰ πάντα εἰς τὸν Ἀνδρέαν, ὅστις ἀνέκραξεν :

— Εἴσαθε ἄγγελος καὶ σᾶς ζητῶ συγγνώμην. Παρεφέρθη ὡς ἐγωιστῆς συγχωρήσατέ με !

— Διησμόνησέ με, Ἀνδρέα, ἀπεκρίθη ἡ Ἀγγελικὴ.

(Νοέμβριος 1900)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ

ΣΕ ΜΙΑΝ ΟΡΦΑΝΟΥΛΑ

Δὲ θέλω, κόρη, ἄλλη βολά
Νὰ πικραστενάξεις,
Ἐσπίσω μου νὰ δέρνεσαι
Μπροστά μου νὰ σπαράζεις.

*

Δὲ θέλω μὲ παράνομα
Σὰ στήθια μου νὰ γέρνης
Καὶ τὴν πικρὴν ὀρφάνια σου
Στὴ σκέψη μου νὰ φέρνης.

Φοβάσαι μὴν ξεχάσω σε
Ποδῶσαι φτωχόλα κι' ἔρμη
Κι' ὄμως γιὰ τοῦτο σ' ἀγαπῶ
Μὲ πῶς μεγάλη θέρμη.

*

Στ' ὄριο σπιτάκι μου ἀδριο
Σὺν πᾶμε, συλλογίσου,
Πῶς οἱ γερόντοι μου γονιοὶ
Θὰ γένουν καὶ γονιοὶ σου.

Σ. Ε. ΣΚΙΠΗΣ

* ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ *

ΑΧΤΙΑΒΕΣ ΡΑΙΝΤΓΕΝ

ΟΤΑΝ θωρῶ τὰ μάτια σου τὰ μαύρα
Καὶ τὴ φωνὴ σου μέσα μου γροικῶ,
Μιὰς νέας ζωῆς αἰσθάνομαι τὴν αἶθρα
Καὶ βλέπω ἐμπρὸς μου ἀνέσπερο οὐρανὸ.

*

Κι' ὅταν ξανοίγω μέσα τὴν καρδίᾳ Σου
Μὲ τὸ μάτι τοῦ νοῦ τὸ φαινωθῶ,
Μὲ λαχτάρα κυττάζω ἀλόγητὰ σου
Μιὰν ἀβυσσο βητιῶνας νὰ κρυφθῶ.

ΜΥΣΤΗΡΙΟ

ΑΠΟ τὸν τάφο βγαίνω
Γιγαντωμένο φάσμα,
Τὸ καταχθόνιο μου ἔσχατο
Στὴν ἄβυσσο ἀντηχεῖ.

*

Κατάλευκος προβαίνω
Σὺν κρινῶν ἀπ' τὸν ἄδην
Σὺ κρύβεις τὸ σκατάδι
Στὴ μαύρη σου ψυχῇ.

*

Μὲ τὰ λυγρὰ σου χέγια
Ἐπάγε βαθειὰ ἓνα μνήμα
Νὰ θάψῃς ἓνα κρῖμα,
Νὰ κρύψῃς μιὰ ντροπή.

*

Κ' ἐγὼ, τοῦ ἔργου ματιοῦ μου,
Θὰ κρύψω σὲ χορτάρια,
Τ' ἄγνὰ μαργαριτάρια
Στὴς νύχτας τῆ σιωπῆ.

(1900)

ΒΚΔΙΚΗΣΙ

ΜΕΣ' εἰς τῆς νυχτὸς τὰ σκοτεινὰ
Στὴν ἀγκαλιὰ μου ἀπᾶνω,
Γυροῦ νὰ θερμάνω
Μιὰ παγωμένη ὀχιά.

*

Ἀλύπητα τὰ σπλάγγνα
Μοῦ τραῖε γιὰ νὰ χορτάσῃ
Σφουρίζουσα στὴν πλάσι
Τὰ φέδια, τὰ στοιχειά.

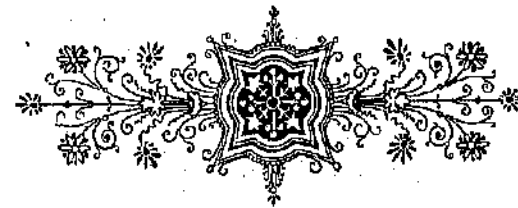
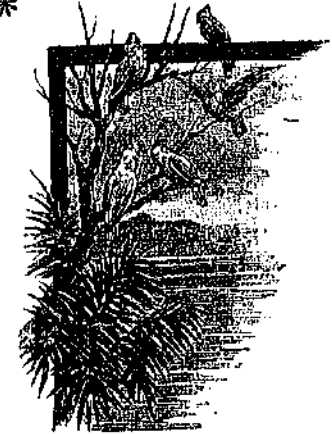
*

Τὸ αἷμα ζούρηξέ μου,
Δὲ θέλω νὰ σ' ἀφήσω,
Δυὸ δάκρυα θὲ νὰ χύσω
Στὰ μαύρα σου μαλλιά.

*

Καὶ μέσ' ἀπὸ τὸ νοῦ μου,
Σπαράζοντις πῶς σ' εἶδα,
Θὰ στείλω μιὰν ἀχτίδα
Γιὰ νὰ σὲ κυνηγῇ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

ΥΣΙΣ καλλιτεχνική ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Γλυκύτατος, ἀγαθός, προσηγής μὲ τὸ μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη δ κ. Μπονάνος κατοικεῖ πάντα γνωρίζοντα αὐτόν. Ἀλλὰ πόσον ὀλίγοι τὸν γνωρίζουσι! Σχεδὸν δὲν κατοικεῖ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐξόριστος γὰρ εἰς τὴν θελακτικὴν ἐσχολὴν τῶν Ἀμπελοκήπων, ἀνίδρυσε μὲ ἰδιάζουσαν ἰδιοϋνθμίαν ὁρασιότητην οὐράν, ἣς ἡ ὄλη πρωτότυπος διασκευὴ

✱ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΟΝΑΝΟΣ ✱

ἀποσοπᾶ τὸ βλέμμα τοῦ διαβάτου. . . Ἐκεῖ ἐπηξε τὸ ἐργαστήριόν του καὶ σασσωρεθεὶ τοὺς ὀγκολίθους, ἐξ ὧν ὡς ἄλλος Δευκαλίων δημιουργεῖ ἀνθρώπους ζωιτανούς καὶ πλήρεις ζωῆς ὁ ἀκάματος Κεφαλλῆν γλύπτης, ὁ μᾶλλον δόκιμος τῶν μαθητῶν τοῦ ἀειμνήστου Δρόση, διότι ὁ Σωχὸς δύναται νὰ θεωρηθῆι σχεδὸν Παρισῆος. . .

Ὁ κ. Μπονάνος παρ' ἑλπὴν τὴν ὑπὸ τοῦ Δρόση μαθητεῖαν εἶναι ἐν τούτοις θρέμμα γνήσιον τῆς Ἰταλικῆς Τέχνης, διότι ἐν Ἰταλίᾳ ἐξέμαθε τὴν

τέχνην του καὶ ἐκεῖ πρὸ τῶν ἀριστοτεχνημάτων τῶν τε προγονικῶν ἡμῶν καὶ τῶν θαυμασιῶν τῆς Ἰταλικῆς ἀναγεννήσεως ἐτελειοποιήθη, ἐξ ἀμφοτέρων δεχθεὶς ὅτι ἡ ἰδία φύσις καὶ ἰδιοσυγκρασία ὑπεργόρευον αὐτῷ.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ τέχνη του εἶναι ἐντελῶς ὑποκειμενικὴ καὶ οὐχὶ ἕξουσα μιμήσεως δουλικῆς καὶ ἀντιγραφῆς ἀψύχου καὶ ὑποκειμενικῆς τῶν θαυμασιῶν προσώπων. Καίωρθωσε πρὸ τῶν ἀνυπερβλήτων ἐκείνων τια-

✧ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΑ ✧

✧ Ἡ ΨΥΧΗ. (Ἔργον Π. Μπουρνόου). ✧

Ἐὸ λαμπρὸν τοῦτο ἔργον τοῦ Ἑλλήνος καλλιτέχνου ἀπέλξει γδὴ τὸν ἐν Κερκυραῖς τάφον τοῦ θανόντος τῆ 1868 φιλοπαιδείδος ἀνδρός ΕΡΝΕΣΤΟΥ Ι. ΤΟΥΛΑ, ἰαθὸ φιλέλληνος καὶ διαπρεπέως Ἄγγλου Συναγματοῦρχου, συναγωνισαμένου τὸν ὑπερ ἀνεξαρτησίας Ἑλληνικὸν ἀγῶνα.

✧ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ ✧
✧ "Η ΙΣΤΟΡΙΑ." ("Έργον Ρ. Μενάνου") ✧

ρουργημάτων γὰ σούση τὴν ἰδίαν προσωπικότητα, φθάνει δὲ γὰ εἶρη τις καὶ βλέμμα ἀπλοῦν ἐπὶ τῶν ἔργων του, ἵνα ταχέως πεισθῇ περὶ τούτου.

Καὶ δὲν εἶναι ὀλίγα ταῦτα. Ὁ κ. Μπονάνος εἶναι φιλόπονος καὶ ἀκαταπόνητος, ἢ φυσιογνωμία του ἄλλως μαρτυρεῖ τοῦτο. Ἡ ὀλοιστοργυλος, ὡς Μυρῶνιον γλυπτόν, κεφαλή του εἶναι πλήρης δράσεως καὶ δυνάμεως, οἱ δὲ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ θερμοὶ καὶ ἀστράπτοντες ζητοῦσιν, ἐρευνοῦσι καὶ ἐξετάζουσι διαρκῶς τὰ πρὸ αὐτῶν.

Τὸ ἔργον, ὅπερ κατ' ἐξοχὴν χαρακτηρίζει τὸν ἐμπνευσμένον γλύπτην, εἶναι ἢ ὡς νεώτερον Ἀθήνα, ἢ «Νανά» αὐτῆ ἢ σῆγγροτος, ἢ γυμνὴ καὶ ἡδονατικῶς ἀνακλαδιζομένη, ἢ πλήρης λαγνείας καὶ ἡμέρον, ἡμεθύσκουσα τὰς αἰσθήσεις, ἢ τόσον ἐξεργαστικὴ καὶ μὲ τὸν διὰ μέσον τῶν σκελῶν της ἀναρδιδιχόμενον κῆνα, προξενοῦσα ἀληθῆ ὄρασμα καὶ σχεδὸν εἰπεῖν δημόσιον σκάνδαλον κατὰ τῶν δημοσίων ἡθῶν. . . .

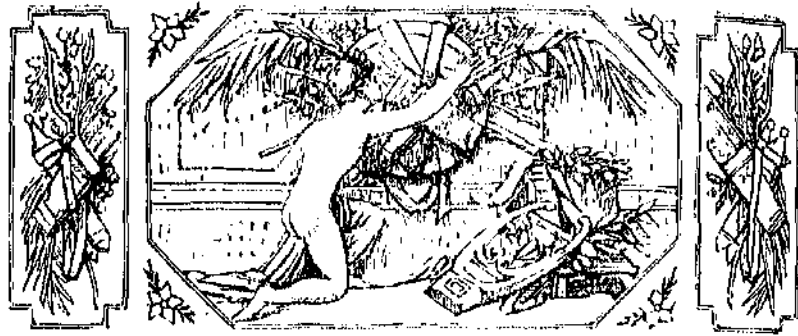
Εἶναι ζήτημα ἐὰν ὁ κ. Ζυμβρακάκης ἐπιτρέψῃ τὴν εἰς κοινὴν θέαν ἐκθεσιν τοιοῦτου σκανδαλώδους πλαστοουργήματος ! . . .

Ἄλλὰ μήπως εἶναι τοῦτο μόνον τὸ μαρτυροῦν τοῦ γλύπτου τὴν καλλιτεχνικὴν ἰδιοσυγκρασίαν; Περὶ αὐτὴν τὴν γυμνὴν Μαιάδα ἴστανται τέσσαρες Ἐρμαῖ, τέσσαρα δηλ. ἐπὶ κίονων ἡμίγυμνα ἀγάλματα ὡς ἐκ κορυμῶν δένδρων ἐκ τῶν κίωνων βλαστήσαντα καὶ ἀβξηθέντα, τὰ ὅποια παριστᾶσι τὰς τέσσαρας Ὠρας τοῦ ἔτους. Εἶναι θανμαστικὰ συλλήψεις ἐξόχον ἐμπνεύσεως καὶ ἀμέμπτου ἐκτελέσεως. Ἐκαστον αὐτῶν χαρακτηρίζει τόσον λαμπρῶς τὴν ὑποσημνωμένην ὥραν τοῦ ἔτους, ὅσπερ μόλις ῥήγηται τὸ βλέμμα ἐπ' αὐτῶν αἰσθάνεσθε ἢ τοῦ χειμῶτος τὸ ζῆγος, ἢ τῆς ἀνοιξέως τὸν μεθυστικὸν ζέφυρον, ἢ τοῦ φθινοπώρου τὴν μελαγχολίαν, ἢ τοῦ θέρους τὸν καύσωνα καὶ τὴν ἐκνευριστικὴν χαλαρότητα. Τὰ τέσσαρα ταῦτα κινὸγόλυπτοι ἀγάλματα ἀνήκουν εἰς τὸ εἶδος τῆς διακοσμητικῆς γλυπτικῆς, ὡς δ' οἱ Ἐρμαῖ τῶν ἀρχαίων εἶναι καὶ ταῦτα προσωρισμένα πρὸς διάκοσμον κήπων καὶ πλατειῶν, πάρκων καὶ δημοσίων κέντρων.

Τὰ παρατιθέμενα ἀνωτέρω φωτοτυπικὰ ἀπεικονίσματα μὲ τὰ ὅποια κοσμεῖ τὴν Πανακοθήμην της ἐφέτος ἢ δι' ὅ,τι ὠραῖον διαθέσασα πάντοτε λαμπρῶς σελίδα «Ποικίλη Στοά», παρουσιᾶσι δύο ἕτερα θανμαστικὰ τοῦ κ. Μπονάνου γλυπτά. Ἀὐτὰ εἶναι τὸν παρόντος ἢ λεπτομερῆς περιγραφή τῶν παντοίων αὐτοῦ ἔργων, ὧν ἕκαστον κέκμηται καὶ ἰδιαίτερόν τι προτέρημα, συνιστῶμεν μόνον θερμῶς παντὶ φιλοτέχνῳ καὶ λάτρει τοῦ ὄρατου γὰ κέρμη, ἀντὶ παντός ἄλλου περιπάτου κατὰ τὰς ὄρας ἀλλκωνίδας προσεχέως τοῦ Ἰανουαρίου ἡμέρας ἐκδρομῆν ἢ τινα μέχρη τοῦ ἔργαστηρίου τοῦ διαπρεποῦς γλύπτου, εἶναι θὰ διέλθῃ ἀληθεῖς στιγμὴς ἐψηλῆς καλλιτεχνικῆς ἀπολαύσεως.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Θ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Νοεμβρίου 1911

Φιλῆτη Διεύθυνσις τῆς «Ποικίλης Στοᾶς»,

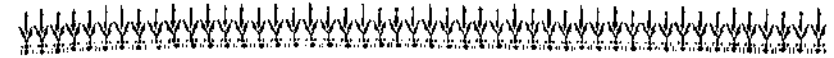

ἮΝ ἐπὶ νέων στερεωτάτων βάσεων ἀπανάληψιν τῆς ἀληθινότητος «Ποικίλης Στοᾶς», πρό πινος μετ' ἰδιαζούσης εὐφροσύνης ἤκουσα καὶ μετὰ πάσης χαρᾶς συμμορφοῦμαι πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας, ὅπως γράψω ἑλίγας σελίδας διὰ τὸν πανηγυρικὸν τὸμον τῆς Δεκαπενταετηρίδος τῆς. Χρειαστῶ νὰ τὸ κάμω, ὅχι μόνον διὰ τὴν ἐκτίμησιν, τὴν ἔποιον κάθε Ἕλλην πρέπει νὰ τρέφῃ, πρὸς τὴν πολύτιμον ἡδὴ καὶ πολυτίμον ἐκδοσιν τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», ἀλλὰ

καὶ διὰ τὰς ὠραίας ἀναμνήσεις, αἱ ὅσαι μὲ συνδέουσιν πρὸς αὐτήν. Ὅταν ἐφάνη ὁ πρῶτος τόμος τῆς «Ποικίλης Στοᾶς», ἤμουν μαθητὴς τοῦ Γυμνασίου. Κατέτριψα κάθε ἐντυπον, τὸ ὅποιον ἐπιπτεν εἰς τὰ χεῖρα μου καὶ ἀπὸ τότε — ὦ! τὴν τρισευτυχισμένην ἀποχὴν τῶν ἐνείρων! — ὀρθοσκάλιζα τὰ πρῶτά μου δοκίμια. Ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη τὴν ἐντύπωσιν ποῦ μοῦ ἔλαβεν ἡ ἐμφάνισις τῆς. Δὲν ἤξευρα πρὸς τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο καὶ βαρὺ Ἀττικὸν Ἑμερολόγιον, καὶ ἡ «Ποικίλη Στοᾶ» ἐλαφροτέρα, χαριεστερα, κομφοτέρα, καλλιτεχνικωτέρα, μοῦ ἐφαίνετο καὶ νέον εἰς τὸ εἶδος τῆς, ἀληθῆς νεωτερισμός. Ἀπὸ τότε εἶχα τὸ προστέθημα ἢ τὸ ἐλάττωμα, τὸ ὅποιον εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς, δὲν μὲ ἀφῆκε ποτέ: Νὰ εἶπω πρὸς τοὺς νεωτερισμοὺς. Δι' αὐτὸ ἀμέσως ἢ συμπῆλαιά μου ἐστράφη πρὸς τὴν «Ποικίλην Στοᾶν» καὶ, ὅταν μετὰ δύο ἔτη ἤρχομαι εἰς τὰς Ἀθήνας ὡς φοιτητὴς, ἐφρόντισα νὰ γνωρίσω τὸν Διευθυντὴν τῆς, νὰ συστηθῶ εἰς αὐτὸν ὡς «λόγιος νέος» καὶ νὰ τῷ προσφέρω τὴν συνεργασίαν μου. Ἀληθινὸς νεωτεριστὴς καὶ ὁ Διευθυντὴς τὴν ἐπέχθη. Ποτὲ δὲν δὴ λησμονήσω ἐπὶ ἐν ἀπὸ τὰ πρῶτά μου διηγήματα, καθὼς καὶ μία ἀπὸ τὰς πρῶτας μου κριτικὰς μελέτας ἐδημοσιεύθησαν ἐκεῖνα τὰ χρόνια εἰς τὴν «Ποικίλην Στοᾶν». Ἐμπροσθ' λοιπὸν νὰ εἶπω, ὅτι εἶμαι συνδεδεμένος μὲ αὐτὴν δι' ἀβρίκτων δεσμῶν συμπαισίας, ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης.

Διὰ τοῦτο θεωρῶ καθήκον μου νὰ συνεργάσω σήμερον μαζί σας τὴν Δεκαπενταετηρίδα τῆς καὶ νὰ σᾶς συγχαρῶ ἑλοφύγως διὰ τὴν θαυμασίαν αὐτὴν Συλλογὴν, τὴν ὅποιαν ἡ φιλομουσία, ἡ φιλοπονία, ἡ φιλοναλία καὶ ἡ φιλοπατρία τῆς Διευθύνσεως προσέφερον, μὲ τόσους ἀγῶνας, μὲ τόσας θυσίας, μὲ τόσα βάσανα, εἰς τὸ Ἔθνος.

Δὲν ἀγνοῶ, τί ἐστίχισε τὸ ἔργον αὐτό, τὸ ὅποιον κασμ' ἡμερον, γιγαντιαῖον καὶ περιέλεπτον, κάθε Νεοελληνικὴν βιβλιοθήκην. Δὲν ἀγνοῶ ὅτι εἰς αὐτὸ ἀφιέρωσε τὰ ὠραιότερα ἔτη τῆς νεότητος αὐτοῦ, τὴν ζωὴν

τοῦ ὀλοκλήρου ὁ ἀγαπητὸς καὶ εἰς ὅλα ἀκάματος καινοτόμος καὶ δημιουργικώτατος Ἰωάννης Ἀρσένης. Κάλλιστα ἀκόμη γινώσκω καὶ ὄχι ἀπαξ διέκρινα, πόσον ἀνεκπτόν τοῦ τότε ἰσχυροῦ ἡγέτου τῆς τὰς μεταρρυθμιστικὰς τάσεις καὶ τοὺς θαρραλέους λογισμοὺς αἱ παρομαρτοῦσαι εἰς πᾶσαν σοβαρὴν θρόσιν δυσχέρεια καὶ ἀντιδράσεις. Καὶ δι' ὅλα αὐτὰ εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ μεγαλητέρα τοῦ λόπη ὑπήρξεν, ὅτι δυσμενεῖς περιστάσεις, ἀμελιχίτως ἀνυπερβλήτα ἐμπόδια καὶ ἀδόκητα ἀτυχήματα, τὸν ἠνάγκασαν κάποτε ν' ἀνακίψῃ τὸν ἀλματικὸν δρόμον ὠραίας καὶ χρησιμωτάτης ἐργασίας. Ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ. Ἦνεν ὡ δια τοῦτο ἔλην τὴν χαρὰν του, διότι δίδεται καὶ πάλιν ἡ εὐκαιρία νὰ συνεχισθῇ ἡ «Ποικίλη Στοᾶ» καὶ τὴν συμμαρίζομαι ὡς φίλος καὶ ὡς παλαιὸς συνεργάτης αὐτῆς. Ἦρα δὲ μάλιστα, ὅτε ἡ «Ποικίλη Στοᾶ» ἀναγεννημένη, ἀσφαλίζει διὰ τῆς εὐοίωνου ἀναλήψεως αὐτῆς ὑπὸ εὐέλπιδος, καλαισθητοῦ καὶ αἰσθηματικωτάτου νέου ἐπιστήμονος, τοῦ κ. Μιχαήλ Παράθεο, τὴν ἀπερόσκοπον συνέχισιν τῆς, καὶ ἐναυτῶ κηρύσσει τὴν ὀλεκτὴν αὐτῆς ἀνεξαρτησίαν, ἐν τῇ ψυχῇ μου ἐπαυξάνει ἢ διὰ τὴν ἀναβίωσιν τῆς ἐπιθυμία μου καὶ ἐν τῇ σκέψει μου προσεχῶς ἴζονται οἱ προσεχῆς νέοι αὐτῆς φιλολαοικαὶ καὶ καλλιτεχνικαὶ θρίαμβοι, ἐπ' ἀγαθῆς τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς Πατρίδος ἡμῶν.

Ἐἶργομαι ἑλοφύγως, ἡ πνευματικὴ αὐτῆ ζωὴ τῆς «Δεκαπενταετηρίδος» νὰ ἔχῃ ὁ σπαθὸς τῆς ἀναβιώσεως, τῆς ἀνακαινίσεως, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἢ ἀκινήθητε ἢ δὴ μὲ νέας δυνάμεις, μὲ νέον ἔρωτα, διὰ νὰ φθάσῃτε αἰσίως εἰς τὴν Ἐξοσιπενταετηρίδα τῆς προσφιλοῦς μας «Ποικίλης Στοᾶς».

Μετὰ φιλικωτάτων προσηρήσεων,
ὄπως ἡμέτερος
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΥΑΣ

Ὁ ἔτος τοῦτο ἡ Ἑλλὰς ἔχαπεν ἓνα τῶν μεγαλητέρων ποιητῶν τῆς. Εἰς τὴν Κέρκυραν, τὴν παρελθόντα Αὐγουστον, γέμων ὑπερογδοηκοντοῦτης, ἀπέθανεν ὁ Γεράσιμος Μαρκουᾶς. Εἰς τὸ ἀπρόοπτον ἀγγελία, ἤκουσα τότε πολλοὺς νὰ λέγουν μελόπην καὶ ἐκπληξιν: «Μπὶ! ἔξοψε λοιπὸν ὁ Μαρκουᾶς!» Οἱ νεώτεροι δὲν εἶχαν αἰδίων νὰ τὰ ἀγνοοῦν. Ὁ Μαρκουᾶς ἦτο πρό πολλοῦ ληθησιμημένος. Μονάζων εἰς τὴν προσφιλή του Κέρκυραν, μὲ τὴν ἐκλεκτὴν συντροφίαν ὀλίγων μόνον συγγενῶν καὶ φίλων, εἰς τὸ πολὺ κοινὸν δὲν ἔδιδεν, ἕπως ἄλλοτε, σημεῖα ζωῆς. Εἶχε παύτη τελευταίως νὰ ἐκδίδῃ βιβλία, νὰ δημοσιεύῃ ποιήματα εἰς περιοδικά, νικάσεται μετὰ τῶν ζωντανῶν καὶ οἱ νεώτεροι τὸν εἶχαν διὰ πεθαμῆνον. Ὡς ἀνδρακὸν ἤμους, ὄχι ποτὲ ὡς ποιητὴν. Αὐτὴ ὁ ποιητὴς Μαρκουᾶς ἔζη, ζῆ καὶ θά ζῆ αἰωνίως. Κανεὶς ἀπὸ τοὺς σχετιζομένους ὑποσδῆκατε μὲ τὸν νεοελληνικὸν Παρνασσὸν δὲν ἀγνοεῖ τὸ ἔνδοξον ὄνομά του καὶ τὸ θαυμάσιον ποιητικὸν του ἔργον.

Ἡ βιογραφία του εἶναι πιντοματώδη. Κερκιμασῆς, ἀπὸ μεγάλην καὶ πλουσίαν οἰκαγένειαν, ἔζησε πάντοτε ὡς ἰδιώτης. Γεννηθεὶς εἰς τὴν Κερκελλήν, δῆτοι ὁ πατὴρ του ἦτο τότε ἀνώτερος ὑπάλληλος τῆς Ἀγγλικῆς Προστασίας,

εστάλη διὰ τὴν ἀποδιάσθη τὰ νομικά εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἀπόθεν ἐπέστρεψε, διὰ τὴν ἐγκατασταθῆ εἰς τὴν Κέρκυραν ὀριστικῶς. Νεώτερος ἐγνωρίσθη μὲ τὸν Σολομῶν, ὁ ὁποῖος, ὡς γνωστὸν εἰς τὴν Κέρκυραν ἔζησε τὰ τελευταῖα τοῦ χρόνου. Ὁ μεγάλος Ζακύνθιος ποιητὴς ἔγενεν οὕτως ὁ διδασκαλὸς τοῦ μεγάλου Κερκυραίου. Ὁ *Γερσίμος Μαρκοῦς* ἀνήκει εἰς τὴν Σχολὴν τοῦ Σολομοῦ, ὅπως ἄλλως τε ὅλη ἐκείνη ἢ λαμπρὰ κλειῖς τῶν Ἑπτανησίων λογίων, ἡ ὁποία ἠκολούθησε καὶ ἐρήρυσεν τὰς περὶ τέχνης καὶ γλώσσης ἰδέας του.

Εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς τὰς Ἀθήνας ἐβασίλευον οἱ Σουτσοὶ καὶ ὁ *Ραγκιβίης*, αἱ ἰδέαι τοῦ Σολομοῦ δὲν εἶχαν μεγάλην πέρασιν. Τ' ἀθάνατα ποιήματα, τὰ γραμμένα εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ, ἐθεωροῦντο ὡς «ἰδέαι πλοῦσαι, πτωχὰ ἐνδεδημένα καὶ συνεπῶς μὴ προσωρισμένα διὰ τὴν «αἰώνιον ζωὴν». Ὁ *Μαρκοῦς* ἔγραψε τότε τὸν «Ὀρκον» του (1867) καὶ τὸ «Παράνονον τῆς Πεθαμένης», ἐξέτιμῆτο ὑπὸ τῶν Ἑπτανησίων, ἐδιαμάρτετο εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του κεντρίδα, ἀλλ' εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα ἦτο σχεδὸν ἄγνωστος. Ἐπέγραψαν πολλὰ χρόνια, κατὰ τὰ ὅποια οἱ Ἀθηναῖοι λόγοι ἀμυδρῶς μόνον ἤξευραν καὶ ἐνθουσιάζοντο ὅτι εἰς τὴν Κέρκυραν ἔξοδον κάποιος δόκιμος ποιητὴς, ὀνομαζόμενος *Μαρκοῦς*. Αὐτὰ ὡς τὸ 1890. Ἦτον ἡ ἐποχὴ τῆς νεοελληνικῆς Ἀναγεννήσεως. Μὲ τὸν *Παλαμῶν* καὶ μὲ τὴν κλειῖδα τῶν νέων Ἀθηναίων ποιητῶν, ἔπειτα μὲ τὸν *Ψυχῶν* καὶ μὲ τοὺς δημοτικιστὰς, αἱ ἰδέαι τοῦ Σολομοῦ ἤρχισαν νὰ ἀναγνωρίζονται καὶ νὰ ἐπικρατοῦν. Ποιήματα γραμμένα εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ, ἐθεωροῦντο πλέον ὡς ἀσυγκρίτως πλουσιώτερα «ἐνδεδημένα» ἀπὸ τὰ ψυχρὰ, τὰ σχολαστικὰ προϊόντα τῆς καθαρευούσης καὶ τῆς Σουτσοῦ ἀθηναϊκῆς Σχολῆς. Καὶ ἡ Σχολὴ τῆς Ἑπτανήσου ἤρχισε νὰ μελετᾶται συστηματικώτερα καὶ νὰ εὐρίσκη πολυαριθμὸς θιασώτας καὶ ὁπαδοῦς. *Μαρκοῦς* λοιπὸν ἔσπευε νὰ γνωσθῆ καὶ νὰ λάμψη καὶ ἡ μεγάλη ποιητικὴ μορφή τοῦ *Μαρκοῦς*. Ἄν δὲν τὸ ἔκαμινεν ὁ κ. Θεόδωρος Βελλιανίτης, θὰ τὸ ἔκαμινε τότε ἡ ὀλίγον ἀργότερα κάποιος ἄλλος. Ὁποσδήποτε, εἰς τὸν κ. Βελλιανίτην ἔλαχεν ὁ εὐγενὴς κλήρος νὰ ἀναστῆ μὲ τὴν γνωστὴν του μελέτην ἀπὸ τὴν προσωρινὴν λήθην τὸν ποιητὴν τοῦ «Ὀρκου» καὶ τῶν ἄλλων μικρῶν ἐκείνων ἀριστοτεχνημάτων. Ἡ μελέτη ἔκαμε τὴν ἐντύπωσιν ἀποκαλύψεως, εἰς τὰς Ἀθήνας ἔγεινε πολὺς λόγος διὰ τὸν νέον ποιητὴν, — ὁ ὁποῖος ἔγραψεν ἐν τούτοις ἀπὸ τὰ 1850, — καὶ ἰδοῦ, σημεῖον τῶν καιρῶν, ὁλόκληρον τὸ ποιητικὸν ἔργον τοῦ Κερκυραίου ἀνατυπωμένον εἰς τὴν Κέρκυραν, φθάνει μίαν ἡμέραν εἰς ἀγκυρῶδη τόμον («*Ποιητικὰ Ἔργα*») καὶ διασκοπεῖται εἰς τὰ γραφεῖα τῶν λογίων καὶ εἰς τὰς προθήκας τῶν ἀθηναϊκῶν βιβλιοπωλείων.

Ὁ *Μαρκοῦς* γνωρίζεται καὶ ἀναγνωρίζεται. Τὰ *Περιοδικὰ* καὶ τὰ *Ἡμερολόγια* ζητοῦν ἐπιμόνος τὴν συνεργασίαν του. Στέλλει προθύμως εἰς ἅλα. Αἱ ἡμερησίδες ἀναδημοσιεύουσι ποιήματά του, ἡ εἰκόνη του φαίνεται παντοῦ, εἶναι πλέον ὁ ποιητὴς τῆς μόδας. Παλαῖοι δὲν ὑπάρχοντες σχεδὸν διὰ τὴν ἀνοφοροῦσιν διὰ τὴν ὄμιμον δόξαν του, οἱ νέοι αὐτὴν τὸν λατρεῖον, ὀραρίζονται εἰς τὸν ὄνομα του. Καὶ μετὰ τινα ἔτη, κατὰ τὰ ὅποια οἱ μεταβαίνοντες τυχὸν εἰς τὴν Κέρκυραν λόγοι, ἔκριναν καθήκον των νὰ τὴν ἐπισκεφθοῦν καὶ νὰ τοῦ φιλήσῃ τὸ χεῖρ, ὁ *Μαρκοῦς* ἔρχεται εἰς τὰς Ἀθήνας χάριν ἰδιαιτικῆς ὑποθέσεως, τῆς ὁποίας ἀποκρλεῖται διὰ τὴν ἰδίαν τοῦ θαιμασιῶν του καὶ τὴν δόξαν του ἐκ τοῦ πλησίον. Τότε εἶχα τὴν μεγάλην εὐτυχίαν νὰ τὸν γνω-

ρίσω κ' ἐγώ. Τὸν ἔβλεπα εἰς τοῦ Δροσίνου, εἰς τοῦ Παλαμῶν, εἰς τοῦ Σουρή. Ὁ σεβασμὸς ἐκεῖνος γέρον μὲ τὴν λευκὴν γενειάδα, ὁ ὄρατος καὶ γλυκὺς, ὁ ἀφελὴς καὶ εὐπροσιγόρος, ἐγένετο δεκτὸς εἰς τοὺς φιλολογικαῖς μας κύκλους μὲ τὰς ἐνδείξεις τοῦ βαθυτέρου σεβασμοῦ. Ἀλλὰ γρήγορα ἐνέπνευσε μίαν ἀγάπην

καθ'αυτὸ ὑπέκιν. Φεύγον, ἄρηνε θαιμασιῶν, οἱ ὁποῖοι τὸν ἀγαποῦσαν πλέον ὡς πατέρα. Καὶ μὲ πόσῃ χαρᾷ τὸν ἐπανέβλεπον ἀργότερα, ὅταν ἐπανήλθεν εἰς τὰς προσφιλεῖς του πλέον Ἀθήνας καὶ ἔμεινε μαζί μας ὀλίγας ἡμέρας ἕως νὰ τοποθεθῆ καὶ ἡ νέα του ποιητικὴ συλλογή, Ἀθηναϊκὴ πλέον αὐτῆ, τὰ περὶ ὁποῖα ἐκεῖνα «*Μικρὰ Ταξείδια*»! (1898).

Εἶχα ὑπέκιν, ἐνθουσιάζομαι, νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του, ὅταν μοῦ ἔκαμε τὴν τιμὴν νὰ μοῦ χαρίσῃ ἕν ἀντίτυπον. Τοῦ ἐξέφρασα πρῶτα-πρῶτα τὸν θαυμασμόν μου διὰ τὸν ὄρατον τίτλον τῆς Συλλογῆς, καὶ τότε μὲ κάποιαν μελαγχολίαν, κτυπῶν με πατρικῶς εἰς τὸν ὄμιον, ὁ ποιητὴς μοῦ εἶπε:

—“Ας κέρσουμε τώρα τὰ Μικρὰ Ταξίδια, ὡς που νὰ κέρσουμε καὶ τὸ Μεγάλο...
 ἔιχε τὴν ἰδέαν, ὅτι θάιωθάνη γοήγορα. Καὶ ὅμως ἔζητην εἰς τὴν Κέρω-
 ριν ἄλλα δεκατέσπυρα χρόνια ἀπὸ τότε. Τὸ δὲ θαυμάσιον εἶναι, ὅτι ὑπέρηρος
 πλέον, διετήρει ἀκριαίως τὰς νοητικὰς του δυνάμεις καὶ ἐξηκολούθει νὰ γράφῃ
 καὶ, ἕως πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν, νὰ δημοσιεῖ ἔδω καὶ ἐκεῖ ποιήματα, τὸν
 ὁποῖον ἂν ἡ ἔμπνευσις δὲν εἶχε πλέον ὕλην τὴν θέρημν τῆς νεότητος, ἡ μορφή
 ὅμως ἦτο τελειότερα ὁλονὴν καὶ καλλιτεχνικωτέρα! Ὁ Μαρκῶς δὲν εἶχε
 ἀποκρυσταλλοθῆ· ἐξερίσαστο καὶ προώδευε μέχρι τῶν τελευταίων του ἡμε-
 ρῶν,—πράγμα τὸ ὁποῖον μόνον εἰς μερικοὺς μεγάλους Γέροντας παρατηρεῖται,
 εἰς τὸν Γκαίτε, εἰς τὸν Ίψεν, εἰς τὸν Τολστόϊ, εἰς τὸν Βίκτωρα Οὐγγώ. Μεταξὺ
 τῶν Ἑλλήνων, τὰ ἀκριαίως αὐτὰ γηραιότη τοῦ Μαρκῶς εἶναι κάτι μοναδικόν.

Ὅταν ἠγγέλθη εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ θάνατός του καὶ ἐπὶ τῇ Ὀλυμπερῇ εὐκαιρίᾳ
 ὁ φιλολογικὸς τύπος ἠσχολήθη ἀκόμη μίαν φορὰν μὲ τὸν ποιητὴν τοῦ «Ὀρ-
 κων», τὸ περιοδικὸν «Παναθήναια» ἐζήτησε τὴν περὶ αὐτοῦ γνώμην μου, θὰ
 συμπληρώσω τὸ μικρὸν τοῦτο σημεῖωμα, τὸ ὁποῖον ἀποκλειστικῶς γράφω διὰ
 τὴν «Ποικίλην Στόαν», μὲ τὸν σίντομον ἐκείνον χαρακτηρισμόν, τὸν ὁποῖον
 ἔγραψα τότε εἰς τὰ «Παναθήναια».

Ἔως πρὸ εἴκοσι χρόνων, ὁ Μαρκῶς εἰς τὰς Ἀθήνας ἦτο σχεδὸν ἄγνω-
 στος. Μία μελέτη τοῦ καὶ Βελλιανίτη τὸν ἐγνώρισεν εἰς τοὺς νέους καὶ ἔκαμε
 τοὺς παλαιούς νὰ τὸν ἐνθουσιάζουν. Ἀμέσως σχεδὸν ἠκολούθησεν ἡ ἀναδημο-
 σίεσις τοῦ «Ὀρκων» μαζί μὲ ἄλλα ποιήματα («Ποιητικὰ Ἔργα»). Νεώτερος
 τότε καὶ ἐγώ, ἔγραψα μίαν ἐνθουσιάζουσα κριτικὴν. Τὴν ξαναδιαβάξω σήμερα, γελῶ
 προθύμως μὲ ὅλας τῆς ἐκείνης τὰς παιδαγωγίας, ἀλλὰ βλέπω συγγρόνως ὅτι,
 εἰς τὴν οὐσίαν, καὶ ὀλίγα πράγματα θὰ ἤλλαξα. Ὁ Μαρκῶς μένει ἀκόμη
 εἰς τὴν συνείδησίν μου ὅπως τὸν ἤξευρα: Ὁ λεπτός, ὁ ἀβρός, ὁ περιτέγος,
 ὁ καλλιτέχνης ποιητής, ὁ ἀριστοκράτης τῆς φόρμας, ὁ ζωγράφος τοῦ στίχου.
 Κανείς δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ γνηθῆ, ὅτι ἀπὸ τοὺς ἀπ' ἐσθλείας μαθητὰς τοῦ Σο-
 λωμοῦ ἐπὶῆξεν ὁ καλλίτερος. Ἰσως καθαντὸ μέγας ποιητὴς νὰ μὴ ἦναι παρὰ
 σχετικῶς μὲ τὴν ἐποχὴν του. Δὲν ἠφρόνεται πολὺ, δὲν φθάνει τὰ ὅρια τῆς με-
 γαλοφυίας, εἶναι καὶ ὁ ὑπερβολὴν μετρημένος καὶ κάπου-κάπου μάλιστα ἐκπίπτει
 εἰς περὶ μικρολογίαν. Εἰς τὸ ἔργον του ὅμως ἀφθονοῦν ἀριστουργηματικά ὡς
 τὰ «Παράπονα τῆς Πεδιμένης», μὸ φάινεται δὲ ὅτι αὐτὰ τὰ μικρὰ, καθὼς καὶ
 μερικά κομμάτια τοῦ «Ὀρκων», εἶναι ἀρκετὰ διὰ νὰ τῷ χωρὶ τὸν τὴν ἀθανάτιαν».

Ἀλλὰ δὲν θὰ ἠμποροῦσα νὰ τελειώσω καλλίτερα, παρὰ μὲ τὴν γνώμην τοῦ
 μεγαλειτέρου τῶν ζώντων ποιητῶν, τοῦ καὶ Κωστή Παλαμί. Εἶναι παλαιά,
 ἀλλ' ὁ ποιητὴς τὴν ἐπέκρουσε καὶ ἐτχάτως.

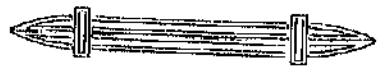
«Παρατηρήθη —λέγει— ὅτι εἰς τὰ ἔργα ἐξόχων ποιητῶν, ἡ λέξις ἢ κάλ-
 λιον χαρακτηρίζουσα τὴν τέχνην τῶν ἀπαντάται συχνότερον πάλαι ἄλλης. Εἰς
 τοὺς στίχους τοῦ Μαρκῶς μίαν λέξιν συναντᾷτε πολὺ συχνά: Εἶναι ἡ λέξις
 ὠραῖος, ὠραία, ὠραῖο. Καὶ πιστεύω εἰς τὴν ὀρθότητη τῆς παρατηρήσεως. Ὁ
 γράφας τὰ Ποιητικὰ Ἔργα, τελειότερα τῶν ἄλλων

ὠραῖο νὰ δόσῃ ἐντόχημ ἀπὸ ὀνειράτῃ του σῆμα.

Καὶ εἰς τὸ ἐντόχημα τοῦτο ἔγκειται ἡ ὑπερτάτη ἀμοιβὴ ποιητοῦ καὶ καλ-
 λιτέχνου ὡς ὁ Μαρκῶς.»

(Νοῆμβριος, 1911)

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΡΣΕΝΗΣ

ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΟΝ

Φίλτατέ μοι,

*Ἦλθον ἔσπευομένως διὰ νὰ σε ἶδω πλὴν ἠστόχησα. Πιθόκειται περὶ τοῦ
 «Π ἂν ὅσον, καὶ ἔρα μὴ σε πανικὸς καταλάβῃ!...
 Μὴ ἐντυχὼν σε τὸν ἴδιον σὲ συλλαμβάνω νοσηρῶς καὶ σε ξίστω ἐπὶ τοῦ χάρ-
 του ἐν τῷ ἐπισημημένῳ σ τ ι γ μ ι ο τ ὑ π ο υ.*

Χαῖρε!

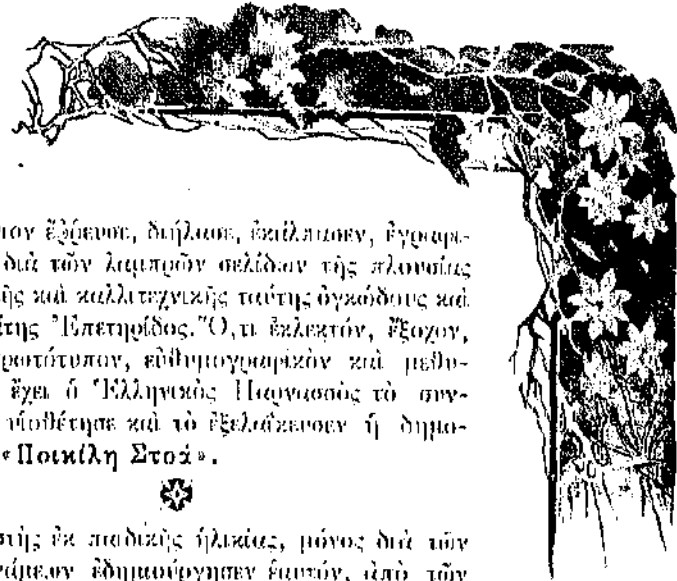
Ὁ πάντοτε πιστός σου φίλος καὶ συνεργάτης
 ΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Θ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

ΧΡΥΣΗ καρδιά, ἀγαπητότατος φίλος.
 Μὲ θερμοσυργὸν ἔρωτα πρὸς ὅ,τι
 ὠραῖον καὶ χρήσιμον, ζωηροτάτη
 μορφή, προσομοιάζουσα πολὺ
 πρὸς ξένον Γερμανὸν μουσουργόν. Ἄει-
 ποτε μὲ ἐπιβλητικωτάτην ἀξιοπρέπειαν καὶ
 τρόπους εὐγενεστάτους. Πάντοτε νέος.
 Ὅλος ἰδιάζουσα φροσυγονμία, μ' ἐν ἰκα-
 νῶς φανταστικὸν καὶ ὠραῖον μέτωπον.
 Μία κεφαλὴ τετραγώνος ἐσφηνωμένη ἐπὶ
 κορμοῦ ἡρακλείου· δεμένη, κλειδωμένη
 ἐκεῖ, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ πίπτῃ μεθ' ὅλην τὴν
 ἀεικνησίαν τοῦ κατέχοντος. . . Διότι εἶναι
 προσωποποίησις καὶ ἐνσάρκωσις τοῦ ἀει-
 κινήτου ὁ ἀκάματος αὐτὸς Ἄτλας τῆς
 «Ποικίλης Στόας», ἦτις εἶναι κόσμος
 ὅλος πνευματόκοσμος, πνευματόσφαιρα

προγγύλη, παμμεγέθης, ἀπέραντος, περιέχουσα τὰ πάντα, περικλειουσα
 καὶ τὰ μᾶλλον ἀντίθετα καὶ τὰ μᾶλλον ἕτερογενή. Αὐτὸ δὲ ἴδιος χαρα-
 κτηρῖσαι τὴν «Ποικίλην», αὐτὸ εἶναι καὶ ὁ ἴδιός της τύπος. Οὐδέποτε
 ὑπῆρξεν ἀποκλειστικὴ, οὐδέποτε μονομερὴς, μονόχωνη, θυμιατίζουσα
 ἓνα κύκλον, ἓνα σωρὸν, μίαν μάξαν, ἓνα κόμμα. Ἄλλ' ἀείποτε ἀνα πε-
 πταμένη, ἀνοικτὴ, ἐλευθέρως προσιτὴ εἰς ὅλους. Καὶ πράγματι ὅλον τὸ

Ι. ΑΡΣΕΝΗ ΜΙΚ. ΦΑΦΑΛΟΒΙΤΣ „ΠΟΙΚΙΛΗ ΣΤΟΑ" 230"

Πανελληνίον ἔβησε, διήλθε, θαύλασε, ἐγραμ-
δηλάτησε διὰ τῶν λαμπρῶν σελίδων τῆς πλουσίας
φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ταύτης ὀγκώδους καὶ
ποικιλοῦτης Ἑπετηρίδος. Ὅ,τι ἐλεκτόν, ἔξοχον,
εὐφυές, πρωτότυπον, εὐδημογραφικόν καὶ μεθυ-
γραφικόν ἔχει ὁ Ἑλληνικός Πατριωσὸς τὸ συν-
ἔλαβε, τὸ υἱοθέτησε καὶ τὸ ἐξελάσσειεν ἢ δημο-
τικωτάτη «**Ποικίλη Στοᾶ**».

Παιδαγωγὸς ἐκ παιδικῆς ἡλικίας, μόνος διὰ τῶν
ἰδίων δυνάμεων ἐδημιούργησεν φωτὸν, ἀπὸ τῶν
ἐδωκίων τοῦ Σχολείου ἀρχίσας τὴν ἔδωσιν τῆς «**Στοᾶς**» μὲ τὸ μικρο-
σκοπικὸν ποσὸν τῶν 70 λεπτῶν! Ἀλλὰ τί σπύρος ἦσαν τὰ λεπτά ἐκεῖνα
καὶ τί ἔξ αὐτῶν σὺν τῷ χρόνῳ διὰ τοῦ ζήλου καὶ τοῦ μόχθου ἀνεβλά-
στησεν! Ἄν δὲ καὶ τὸσον παιδικὴ ἢ ἐπιχειρησις ἔσχεν ἐν ταῖς ὡς
συνεργάταις ἀκόμη τότε τὸν **Παράσχον**, τὸν **Καζάζην** καὶ τὴν θαλερό-
τατον μέχρι θανάτου καὶ ἐνθουσιώδη διὰ τὴν νέαν γενεάν καὶ τὰ νέα
ἔργα σφοδρῶν **Ραγκαβῆν**. Πλὴν καὶ ἕς πλείστα σωματεῖα ἐνεργητικω-
τάτη ὑπέβλεψεν ἢ δρᾶσις τοῦ κ. **Ἀρσένη**, καὶ ὡς μαθητῆς δὲ τῆς Α' ἐν
τάξει τοῦ Γυμνασίου ἐχημῆτασε Πρύτανης Συλλόγου γυμνασιακοῦ,
ἐπὶ ἀκτακτικῶν ἔργων κατορθώσας ἀνευ ὀφλοῦ νὰ διευθίῃ καὶ περιοδικῶν
τὰς «**Μούσας**», ἀρκετὰ ἐπιτυχῶς συντασσόμενον. Παρὰ ταῦτα δὲ μήπως
μὲ τοὺς ζῶντας ἀσχολούμενος ὁ ἀκίματος αὐτὸς **στρωκὸς καὶ ποικίλος**
ἄμα ἡμερολογιοδιευθυντῆς, μήπως, λέγομεν, ἀρῆκε καὶ τοὺς νεκροὺς
ἠσυχούς εἰς τοὺς τάφους τῶν; Ἄρκει νὰ σᾶς ἀναφέρωμεν ὅτι πλέον τῶν
ὀγδοήκοντα ἐπιταφίων ἐξευρόνησε καὶ συνέγραψε ὁ κ. **Ἀρσένης**, ὥστε
βεβαίως ἐάν διαρῖψῃτε τὰ δικάυα του ζῶντες, ἀλλ' οὐδέποτε μὴ φαντα-
σθῆτε ὅτι θὰ γλυτώσῃτε ἀπὸ τὰς χεῖρας του νεκροί! . . .

Καὶ ὄντως οὔτε ὁ ἀλησιμόνητος **Τιμολέων Φιλήμων** ἔγραψεν ὅσα
ὁ κ. **Ἀρσένης** **Νεκρολογικὰ** ἄρθρα. Καὶ τὰ ἄρθρα του αὐτά, ἄλλοτε
Βιογραφικὰ Μελέται καὶ ἄλλοτε ὁρασιότατα καὶ περιπαθέστατα σημεῖω-
ματα, εἶναι ἔξοχα, διότι ὁμολογουμένως εἰς τὸ εἶδος αὐτὸ οὐδεὶς ἔγραψε
μὲ τόσην ποιήσιν, μὲ τόσην χάριν καὶ δύναμιν ἰδίου ὕφους καὶ ἐμ-
πεύσεως.

Τὶ δὲ τύπος πρωτοφανῆς ὡς Διευθυντῆς τῆς μοναδικῆς «**Ποικίλης**
Στοᾶς»! Νομίζε τις ὅτι ἐγενήθη διὰ τὴν σύνταξίν της, ὅτι ἄμα ἐξ-
ἤλθε τῶν μητρικῶν λαγόνων εὐθὺς καὶ συνέταξε τὴν «**Ποικίλην**» του.
Ἦτο προσωρισμένος δι' αὐτήν· εἶναι ὁ κατ' ἔξοχὴν ἡμερολογιογράφος
Ἑλλην. Τοὺς ἔβαλε κάτω ὄλους, διότι ὑπὸ τὰς σπιθαφάς του παλάμας

τὰ πάντα τιθασσέονται, μαλασσονται, ὑπακούουσιν. Ἔχει τὴν δύναμιν
νὰ βεβήγῃ ἐξ ἐκείστου ἀνθρώπου καὶ ἀνά ἐν ἄρθρον, ἀνά μίαν διατριβήν,
ποίημι ἢ σκαλαίθημα. Εἶναι ἀδύνατον γὰρ τοῦ ἀντιστήτε. Σᾶς ὑπνω-
τίζει, σᾶς παλιορκεῖ, σᾶς καταπέθει. Πρέπει νὰ γράψῃτε. Ἄλλως οὔτε
ἔπος, οὔτε ἡσυχία πλέον διὰ σᾶς! Πανταχοῦ θὰ βλέπητε τὴν σκιάν
τοῦ **Ἀρσένη**, πανταχοῦ θὰ σᾶς κυνηγῇ ὁ πελιόριος τῆς «**Ποικίλης**
Στοᾶς» συντάκτης, πανταχοῦ θὰ σᾶς ἐπιμαίνεται ὡς σκιὰ τοῦ **Λου-
κᾶν**. . . Ὅταν ὀμιλεῖ—διότι ὀμιλεῖ μὲ ἴδιαν γοητείαν καὶ ἀγορεύει μὲ
σπανίαν ἐτοιμότητα καὶ εὐγλωττίαν, σᾶς κωταεῖ, τὸν ἀγαπάτε ἀμέσως.
Ὅλον τὸν κόσμον τὸν περιποιεῖται καὶ πρὸς ὄλους εἶναι προσφιλες.

Εἰς αὐτὴν τὴν μαγίαν, εἰς αὐτὸν τὸν ὑπνωτισμὸν, τὸν ἀναξήρι-
πτικὸν καὶ ἐξευρετικὸν διὰ τὴν ὑπνώτισσαν πνευματώσαίμαρ μιν ὑπέ-
κων καὶ ἐγὼ χαράττω τὰς φιλικὰς ταύτας γραμμάς, διότι ἐνόμισα ὅτι
ἔπρωτεν ἐπὶ τέλους νὰ τὸν συλλάβω ἅπαξ καὶ εἰς αὐτὰ τὰ ἴδια του με-
λανοβαφῆ τῆς «**Ποικίλης**» δίκτυα καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον, τὸν ἀεικίνητον
καὶ ἀκατάσχετον συγγραφολοποιοτήθηρον ἐκείστου νέου χρόνου.

Ὁ κ. **Ἀρσένης** ἂν δὲν ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς θαυμασίας ἐπιτυχίας τοῦ
ἔργου του, ὅ,τι εἰς ἄλλον τόπον θ' ἀπεκόμιζεν, ἐν ταῖς προέτι νὰ
ἐνθουσιᾷ διότι ἠθικῶς εἶδε θριαμβεῖον αὐτὸ, τιμηθὲν ἔφ' ὄλων ἀνεξαρτέ-
τως τῶν Ἑλλήνων Λογίων, καὶ ἀληθῶς τὴν πεφοτισμένην ἐργασίαν του
ἐπιστερομένην διὰ τῆς παγκοίνου ἐκτιμήσεως ὄλου τοῦ Ἑλληνικοῦ Δη-
μοσίου. Ἐπὶ πλέον, τελευταῖον ἐν τῇ νεκρώσει τῆς «**Ποικίλης**
Στοᾶς» καὶ ἡ Πολιτεία δικαίως τὸν ἐτίμησε διὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ παραση-
μόν καὶ εἶναι ὁ μόνος **Ἡμερολογιάρχης**, ὅστις ἔτυχε τῆς ἠθικῆς αὐτῆς
ἱκανοποιήσεως, ἣς ὑπέσχε καὶ τὸ κράτιστον ἔπαιθλον τῶν τῶσων διη-
μουργικῶν του Φιλολογικῶν καὶ Καλλιτεχνικῶν ἄθλων.

Κατόρθωσεν ὅ,τι δὲν θὰ ἐπετύγγανον **δέκα ὀμοῦ** συνεργαζόμενοι
καὶ συνεχίζει τὴν λαμπράν του δρᾶσιν, περιβαλλόμενος ἀπὸ τὴν γενικὴν
ἀγάτην τοῦ κόσμου ἐκείνου, ὅστις καλῶς καὶ ἐννοεῖ καὶ αἰσθάνεται τί
θὰ πῆ ἐπιτυχία ἔργου, οἷον ἡ **Δεκαπενταετής** σειρά τῆς «**Ποικί-
λης Στοᾶς**» . . . ἐν Ἑλλάδι.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Θ. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΥΣ

